

REFERAT Miljø- og Trafikudvalget 2022-25 d. 13-01-2025

Mødedato Mandag d. 13. januar 2025 kl. 18:45

Mødested Udvalgsværelse 1

Indholdsfortegnelse

Meddelelser.....	3
Anlægsbevilling og disponering af pulje til bynatur og biodiversitet og pulje til flere træer 2025.....	6
Forslag til beslutning fra kommunalbestyrelsesmedlemmerne Carina Høedt og Merete Hildebrandt,	11
Forslag til beslutning fra rådmændene Lone Loklindt og Freja Fokdal og kommunalbestyrelsesmed	14
Orientering om udeservering ved Aksel Møllers Have - Udbud 2025.....	16
Forslag til fredning af Solbjerg Parkkirkegård.....	18
Forslag til beslutning fra kommunalbestyrelsesmedlem Anders Storgaard, rådmand Nikolaj Bøgh o	20
Orientering om omplacering af kloakledningen 'Grøndalsrenden'.....	23
Bevilling af natur- og trafiklegeplads på Bispeengen - Budget 2025.....	24
Høring om Københavns Kommunes planer om etablering af stofindtagelsesrum ved Hillerødgade 6	26
Godkendelse af skybrudsprojekt på Nis Lorenzens Vej/ Christian Paulsens Vej/Lauritz-Jensens Plac	28
Opfølgning på kunstgræsbaner.....	30
Forslag til beslutning fra rådmand Thyge Enevoldsen om at udfase kunstgræsbaner med gummigras	33

Punkt 1: Meddelelser

00.22.04-P35-18-24

Sagsfremstilling

a. Høringssvar vedrørende affaldsbekendtgørelsen

Den 23. september 2024 udsendte Miljø- og Ligestillingsministeriet et udkast til en ny affaldsbekendtgørelse, som indeholder konsekvensrettelser og overfører ansvaret for klassificeringen af affald til Miljøstyrelsen.

Høringssvaret fremhæver behovet for klare regler og sporbarhed i affaldshåndteringen samt vigtigheden af kommunernes rolle i affaldsklassificering. Det understreges, at effektivt samarbejde mellem kommuner og Miljøstyrelsen er afgørende for at opnå en bæredygtig affaldshåndtering.

Forvaltningen har desuden været i dialog med KL, givet input til deres høringssvar og støtter det.

Høringssvar fra KL og Netværket for Bygge- og Anlægsaffald på Sjælland og Bornholm er vedlagt til orientering.

Miljø- og Trafikudvalget tog meddelelsen til efterretning.

b. Ministersvar på brev fra borgmestrene i CTR's ejerkommuner

Udvalget fik på mødet den 23. september 2024 meddelelse om høringssvar afgivet til et forslag til ændring af lov om varmemforsyning og lov om planlægning. Et lovforslag som har til formål at skabe øget gennemsigtighed i varmemforsyningsselskaber. En del af lovforslaget omhandler planer om at selskabsføre alle kommunale eller fælleskommunale varmemforsyningsselskaber. Dette vil også berøre det fælleskommunale interessentselskab CTR.

Som en del af høringsprocessen blev der indsendt et fælles borgmesterbrev fra CTR's ejerkommuner.

Der er nu kommet svar til borgmestrene fra Klima-, forsynings- og energiminister Lars Aagaard. Af brevet fremgår det, at ministeriet har vurderet, at der er behov for yderligere afdækning af konsekvenserne forbundet med et krav om selskabsførelse af kommunalt ejede varmemforsyningsselskaber. Initiativet udgår derfor af lovforslaget, og der arbejdes videre med det i en opfølgende proces. Samtidig har Ministeren bedt sit ministerium om at inddrage borgmestrene fra CTR's ejerkommuner i den videre proces.

Miljø- og Trafikudvalget tog meddelelsen til efterretning.

c. Orientering om behandling af tekstilaffald

Magistraten tiltrådte den 25. juni 2024, at forvaltningen tog del i et fællesudbud med Københavns Kommune vedrørende behandling af tekstilaffald.

Udbuddet på behandling af tekstilaffald blev annulleret, da det modtagne tilbud ikke var konditionsmæssigt. Den tidligere aftale med ARC om behandling af tekstilaffald ophørte pr. 1. december, og da behandleren ikke ønskede at forlænge aftalen, har forvaltningen indgået en midlertidig aftale med Stena Recycling.

Aftalen er lavet i samarbejde med Københavns Kommune, men med særskilte aftaler. Den midlertidige aftale gælder i 4 måneder med mulighed for 3 x 3 måneders forlængelse. Aftalen bærer præg af, at tekstil er en fraktion, der er ny, og det kommer til udtryk i, at markedet for behandling er ustabil. Prisen er 4.000 kr. pr. ton, som til sammenligning var på 550 kr. pr. ton på den tidligere aftale. Markedet for tekstilaffald er udfordret, hvilket minder om de udfordringer, forvaltningen oplevede ved indførelsen af indsamling og behandling af plastik.

Forvaltningen vurderer, at prisen på den midlertidige aftale er fornuftig taget markedet i betragtning. Markedet er umodent, men det forventes, at det med tiden vil stabiliseres, ligesom med plastik. Forvaltningen arbejder sammen med Københavns Kommune vedrørende et nyt udbud.

Miljø- og Trafikudvalget tog meddelelsen til efterretning.

d. Lov om kommunal mulighed for etablering af nulemissionszoner i afgrænsede byområder

Grundet en ændring i miljøbeskyttelsesloven har Folketinget i december 2024 vedtaget ny lovgivning om kommunale muligheder for at etablere nulemissionszoner i afgrænsede byområder. Loven er opbygget som en rammelovgivning, som efterfølgende giver Miljøministeren mulighed for at præcisere loven i tilknyttede bekendtgørelser, som forventes udsendt i april 2025. Loven betyder, at hver kommune får mulighed for at udpege en, og kun én, afgrænset nulemissionszone i hver kommune. Kommunen kan vælge en zone for henholdsvis al trafik eller en zone alene for persontrafik.

Tunge køretøjer, lastbiler over 12 t og busser over 3,5 t er ikke omfattet af loven, ligesom loven heller ikke gælder for forsvaret og redningskøretøjer. Det fremgår desuden af lovens bemærkninger, at beboerne inde i zonen og handicapkøretøjer forventes undtaget. Kommunen skal udarbejde et forslag til beslutning om etablering af en nulemissionszone, som skal i offentlig høring. Miljøministeren gives i loven mulighed for at gøre indsigelse mod kommunens beslutning om at etablere en zone. Loven forventes som nævnt præciseret i en række bekendtgørelser, herunder;

- Hvad der nærmere forstås ved et afgrænset byområde
- Teknisk definition af hvad der forstås ved et nulemissionskøretøj. Lovens bemærkninger nævner el- og brintkøretøjer
- Fastsættelse af indholdet til et kommunalt forslag til beslutning om etablering af en nulemissionszone
- Fastsættelse af hvilke køretøjer, der vil være undtaget loven

- Kommunens muligheder for at meddele dispensation
- Krav til kommunens administration i zonen, f.eks. at dispensationsansøgninger skal ske digitalt.

Alle udgifter til administration og oprettelse af en nulemissionszone afholdes af kommunen, herunder omkostninger til udarbejdelse af forslag, høring, kommunikation, behandling af dispensationsansøgninger samt skiltning. Politiet står for håndhævelsen i zonen. I forhold til det lovforslag som var i høring før sommerferien, er der ikke sket ændringer. Det betyder, at de af blandt andet Frederiksberg Kommune foreslåede ændringer om mulighed for at udpege flere zoner i hver kommune, mulighed for central digital kontrol via nummerpladescanning, som det kendes fra miljøzonen, samt afsættelse af en økonomisk pulje til det kommunale arbejde, ikke er tilgodeset.

I forslag til Kommuneplan 2025, som pt. er i høring, er det anført; "Frederiksberg Kommune vil gennemføre forsøg med nulemissionszoner (zoner forbeholdt nulemissionskøretøjer) når ny statslig lovgivning giver mulighed for det".

Forvaltningen vil, så snart de uddybende bekendtgørelser er vedtaget, vende tilbage til udvalget med et forslag til, hvordan arbejdet med en nulemissionszone nærmere gribes an.

Miljø- og Trafikudvalget tog meddelelsen til efterretning.

e. Orientering om laserkunstinstallation i Rådhusårnet i forbindelse med lysfestival

I forbindelse med Copenhagen Light Festival 31. januar 2025 til 23. februar 2025 vil Frederiksberg Kommune deltage med kunstinstallationen Green Beam.

Den består af en grøn laserstråle, som kan ses på tværs af byen og forbinder Tivoli, Cinemateket, Frederiksberg Rådhus og Refshaleøen. Der installeres en laser i Rådhusårnet, som lyser til Refshaleøen. Installationen er et særligt ikon for festivalen, og den har været forskellige steder i forbindelse med festivalen de seneste 8 år, bl.a. Christiansborg, Københavns Rådhus og Rundetårn.

Laserstrålen bruger kun ca. 20 W, og vil være synlig uden at lysforurene og påvirke dyreliv. Installationen medfører ingen udgifter for kommunen, idet udgifterne dækkes af fondsmidler.

f. Forlængelse med ét år af koncessionskontrakter for lynladerne udbudt i ladeinfrastruktur 2023

Frederiksberg Kommune har efter en udbudsproces i 2023 indgået en 15-årig koncessionskontrakt med tre operatører.

De tre ladeoperatører er derfor nu i gang med at opsætte lynladere til el-biler tre steder i kommunen. De venter alle sammen på strømforsyning, da der skal etableres en transformatorstation, inden lynladerne kan sættes i drift. Det har vist sig, at der er op til et års ventetid fra forsyningsselskabet i forhold til opsætning af en transformerstation, hvorfor ibrugtagningen også er forsinket med et år. Dette er ikke et forhold, operatørerne har kunnet forvente.

Da lynladerne derfor mod forventning endnu ikke er taget i brug, har forvaltningen forlænget de eksisterende koncessionskontrakter, der blev indgået i begyndelsen af 2024, med et år fra den 28. februar 2039 til den 28. februar 2040.

Forvaltning vurderer, at operatørerne har været uden skyld, og at ingen kunne forudse, at der ville være mere end et års ventetid på strømforsyning. Det ville derfor være urimeligt ikke at forlænge kontrakten.

Miljø- og Trafikudvalget tog meddelelsen til efterretning.

g. Ændring af færdselsloven, lov om offentlige veje m.v. og lov om private fællesveje

Transportministeriet sendte den 20. december 2024 et forslag til ændring af færdselsloven, lov om offentlige veje m.v. og lov om private fællesveje i høring. Det er høringsfrist den 27. januar 2025.

Forvaltningen er ved at gennemgå de enkelte ændringer og justeringer i lovforslaget, og kan på baggrund af den korte høringsfrist ikke nå at forelægge et udkast til høringssvar inden høringen.

Lovforslaget er fremsat med henblik på at forenkle sagsgange ved vejmyndighedens dispositioner over offentlige veje og private fællesveje m.v., som led i regeringens initiativer om regel-forenkling og politisk prioriteret opgavebortfald.

Det er umiddelbart vurderingen, at en del af ændringerne vil lette kommunernes arbejde, herunder at der ikke skal indhentes politisamtykke til udeserveringer, opsætning af affaldskurve, bænke m.v. Kommunerne overlades imidlertid også en stor kompetence til selv at træffe afgørelse på en række punkter, herunder hvor Politiet tidligere har haft kompetence i form af samtykke eller forhandling. Dette har givet en ekstra sikkerhed i opgaveløsningen, som kommunerne nu selv skal varetage og derfor sikre fornødne kompetencer til.

I lovudkastet indgår i det væsentlige følgende:

1. Ændring af beslutningsprocesserne i færdselslovens §§ 92 og 92a således, at vejmyndigheden fremadrettet selv får kompetence til at træffe beslutninger om færdselsmæssige bestemmelser vedrørende vejenes udnyttelse eller indretning og beslutninger om lokale hastighedsgrænser.
2. Indførelse af et årsdøgnstrafikkriterie for vejmyndighedens beslutninger om nedsættelse af hastighedsgrænsen i tættere bebyggede områder, forbud mod visse færdselsarter, ensretning af færdslen og hel eller delvis afspærring af vej.
3. Indførelse af en bemyndigelsesbestemmelse til transportministeren, hvorefter vejmyndighederne kan gives pålæg om at ophæve lokalt fastsatte hastighedsgrænser, forbud mod visse færdselsarter, ensretning af færdslen og hel eller delvis afspærring af vej, hvis de ikke er i overensstemmelse med de materielle betingelser i loven, samt bemyndigelse til at kunne foranledige afmærkning fjernet for vejmyndighedens regning i sager om forbud mod visse færdselsarter, ensretning af færdslen og hel eller delvis afspærring af vej og om lokale hastighedsnedsættelser inden for tættere bebyggede område.
4. Ophævelse af færdselslovens § 92d om forsøg med færdselsregulerende foranstaltninger.

5. Ændring og ophævelse af en række bestemmelser i vejloven og privatvejsloven om vejmyndighedens pligt til at forhandle med eller indhente samtykke fra politiet, fx gravetilladelse, råden over vejareal, vintervedligeholdelse m.v.
6. Hjemmel til at visse dispositioner over statsvejsarealer kan foretages administrativt (ikke relevant for Frederiksberg Kommune).
7. Hjemmel til at vejmyndigheden kan reetablere offentlige veje for graveaktørens regning efter ulovligt gravearbejde.

Lovændringerne forventes at træde i kraft den 1. juli 2025 - [Høringsdetaljer - Høringsportalen](#)

h. Orientering af resultat af udbud for ladestandere

Forvaltningen orienterede den 3. juni 2024 udvalget om, at forvaltningen ville igangsætte et udbud på de ladestandere, der har fået tilladelse efter vejlovens bestemmelser, og hvor tilladelserne står til at udløbe. Herudover er der i udbuddet udpeget en række nye lokationer.

Forvaltningen har været forsigtige i sit skøn i forhold til koncessionsafgiften, og det har vist sig, at de tilbudte beløb er mere positive end dette skøn. Forvaltningen vil inddrage indtægten i forventet regnskab.

Der er udbudt 13 delaftaler, der kunne bydes på. Hver byder kunne maksimalt få tildelt fem delaftaler for at styrke konkurrencen på markedet. Koncessionsaftalerne er gældende i 10 år.

Udbuddet er gennemført, og der har i alt været seks bydere. I evalueringskriterierne er indgået pris og design.

På baggrund af evalueringskriterierne har følgende vundet udbuddet:

- Clever med 5 delaftaler
- Norlys med 3 delaftaler
- OK med 5 delaftaler

Miljø- og Trafikudvalget tog meddelelsen til efterretning.

Punkt 2: Anlægsbevilling og disponering af pulje til bynatur og biodiversitet og pulje til flere træer 2025

04.01.00-G01-541-24

Resume

Der er i budgettet afsat 2 mio. kr. i en pulje til at øget bynatur og biodiversitet på Frederiksberg. Med sagen forelægges et forslag til disponering af midlerne. Der foreslås projekter for 2,6 mio. kr. til udvalgets prioritering. Der søges samtidig om anlægsbevilling på 385.000 kr. fra puljen til flere træer og disponering af 35 træer. Sagen forelægges til udvalgets beslutning.

Beslutning

Miljø- og Trafikudvalget indstiller,

1. at der meddeles anlægsbevilling på 2 mio. kr. til realisering af kommunens strategi for bynatur og biodiversitet i 2025 finansieret af det afsatte rådighedsbeløb i 2025,
2. at der meddeles anlægsbevilling til pulje til flere træer på 385.000 kr. finansieret af det afsatte rådighedsbeløb i 2025, og disponering af 35 træer - og
3. at puljemidlerne på 2 mio. kr. disponeres i henhold til udvalget prioritering af de i sagen beskrevne indsatser inklusive 180.000 kr. afsat til afledt drift.

I forhold til de i sagen beskrevne projekter valgte udvalget ikke at gennemføre:

- Roskildevvej langs Zoologisk Have
- Udvidelse af Miyawakiskov ved Sdr. Fasanvej
- Søfronten
- Danas Plads

Udover besluttede udvalget at løfte begrønningen af Forum med 25.000 kr.

Udvalget valgte derudover at bibeholde bevillingerne fra træpuljen, således antallet af træer øges i de valgte projekter, fx på Lauritz Sørensens Vej.

Indstilling

Forvaltningen indstiller,

1. at der meddeles anlægsbevilling på 2 mio. kr. til realisering af kommunens strategi for bynatur og biodiversitet i 2025 finansieret af det afsatte rådighedsbeløb i 2025,
2. at der meddeles anlægsbevilling til pulje til flere træer på 385.000 kr. finansieret af det afsatte rådighedsbeløb i 2025, og disponering af 35 træer - og
3. at puljemidlerne på 2 mio. kr. disponeres i henhold til udvalget prioritering af de i sagen beskrevne indsatser inklusive 180.000 kr. afsat til afledt drift.

Sagsfremstilling

Med vedtagelsen af Budget 2025 er der afsat 2 mio. kr. årligt i perioden 2025-2026 med henblik på at øge mængden af bynatur og fremme biodiversiteten i byen. I budgetforliget står: *"Puljen til bynatur og biodiversitet løftes med 0,5 mio. kr. i 2025 og i 2026. Det er udvalget, der udmønter puljen, som bl.a. skal sikre, at hård belægning erstattes med grøn, at midterrabatter, træer og lignende begrønnes, at der sker begrønning generelt, og at der opføres flere insekthoteller. Blå elementer skal også indtænkes. Partierne ønsker også, at begrønning ved Forum prioriteres fra puljen."*

Miljø- og Trafikudvalget har den 23. september 2024 også bedt forvaltningen om at se på mulighederne for at udvide den planlagte miyawakiskov ved Søndre Fasanvej 34-36.

Herudover er der afsat 2 mio. kr. til flere træer i 2025 og 2026. I budgetforliget står der: *"Der afsættes yderligere 1,0 mio. kr. årligt i 2025 og i 2026 til anlæg af flere træer, så den samlede pulje nu udgør 2,0 mio. kr. Det giver mulighed for at plante op til 150 nye træer alt efter placering og størrelse - herunder også frugt- og bælgtræer."*

I 2021 fik Frederiksberg Kommune udarbejdet en rapport over biodiversitetspotentialer i kommunen. Denne rapport er siden suppleret med blandt andet arbejdet med Frederiksbergs grønne strukturer i forslaget til kommuneplanen. De foreslåede projekter for 2025 er udvalgt med afsæt i disse arbejder samt i Frederiksberg Kommunes strategi for Bynatur og Biodiversitet. Der følger her forslag til projekter, som overstiger puljens midler. Derfor skal udvalget prioritere, hvilke projekter som skal udføres i 2025.

Som kvalitetssikring af de forslåede projekter, vil der, hvor det er muligt, og det giver mening, blive udregnet biofaktor for det eksisterende område og for biofaktoren, som realiseres ved forslaget. Biofaktormåling er et effektivt mål for mængden af det grønne samt CO₂-optaget, men siger ikke noget om kvaliteten af beplantningen og landskabet. Derfor suppleres udregning af biofaktor med en nyudviklet metode til måling af kvaliteten af bynaturen. Denne metode hedder 'Registrering af indikatorer for biodiversitet i byer'. Biofaktor og måling af indikatorer for biodiversitet for de konkrete projekter vil fremgå af Årsrapport for Bynatur og Biodiversitet.

Udmøntning af pulje til bynatur og biodiversitet

Med disponeringen forelægges en række projekter, som udvalget kan vælge mellem. Rækkefølgen af de foreslåede projekter er oplistet i prioriteret rækkefølge ud fra forvaltningens vurdering af, hvor bynaturen og biodiversiteten løftes mest. Forvaltningen foreslår indledningsvist, at der prioriteres midler fra puljen til en student, til gadehaverne samt projektering af puljen.

Det anbefales ligeledes, at der afsættes midler til monitorering af biodiversitet og formidling om biodiversitet og bynatur. Det bemærkes, at disponeringsforslaget blev forelagt Det Grønne Råd den 2. december 2024. Rådet anbefalede, at indsatserne særligt styrkes i de allerede større grønne områder og i Flintholm, men at der også ses på de grønne korridorer. Hertil bemærker forvaltningen at der løbende arbejdes på at udvikle de grønne områder, når det er muligt. F.eks. er det planen at 1-2 af de miyawakiskove samt en del af de nye træer, der er afsat midler til i Budget 2025, kan etableres og plantes i eksisterende grønne områder.

I Budget 2025 er der lagt vægt på at øge mængden af bynatur, idet hård belægning og grå flader begrønnes. Dette er der taget højde for i forvaltningens disponeringsforslag af puljemidlerne nedenfor. Se også oversigt i bilag 1.

Hvad angår puljen til nye træer på samlet 2 mio. kr., er der i sagen foreslået disponering af 385 t. kr. Forvaltningen vil vende tilbage til udvalget med en sag vedrørende den øvrige disponering af den resterende del af puljen til nye træer.

Blomsterløg

Der lægges blomsterløg i alle de projekter, hvor det er muligt. Der er derfor afsat midler til løg i de enkelte projekter.

Monitorering af biodiversitet

Udover de målinger, som forvaltningen selv kan forestå, vil forvaltningen gerne fortsætte arbejdet med at måle mængden af bestøvere (vilde bier og svirrefluer) og biller (løbebiller, snudebiller og bladbillen) på kommende projektområder og omlagte arealer. Forvaltningen foreslår, at der afsættes midler til følgende målinger:

- Måling af bestøvere på Egervej
- Måling af bestøvere og biller på Troels Lunds Vej
- Undersøgelse af effekten af tiltag rettet mod byens fugleliv, herunder om opsatte fuglekasser er beboede

Pris: 100.000 kr.

Formidling om biodiversitet og bynatur

Formidling om biodiversitet og bynatur udgør en hjørnesteen i realiseringen af Strategien for Bynatur og Biodiversitet. Forvaltningen foreslår, at der fortsat afsættes midler til dette formål. I 2025 lanceres pjecer om, hvordan biodiversiteten kan øges hos institutioner og i boligforeninger. Pjecerne lanceres ved offentlige informationsmøder. Herudover vil forvaltningen afholde et informationsmøde om, hvordan vi sammen kan fremme biodiversiteten på Frederiksberg, hvor blandt andet Frederiksberg Kommunes fokusarter vil introduceres. Dette vil ske på et borgermøde i lighed med sidste år.

Pris: 100.000 kr.

Danas Plads

På Danas Plads er der nedtaget et busstoppested i forbindelse med nedlæggelsen af linje 37. Der er allerede besluttet og disponeret midler til, at der på vejbanen etableres tre til fire nye parkeringspladser samt et areal reserveret til udlejningsløbehjul. Ved at flytte arealet reserveret til løbehjul, bliver der plads til at udvide det levende hegn, som omkranser legepladsen bagved. Forvaltningen foreslår, at hegnet flyttes på strækningen, så det flugter med de resterende hegn, og at der på den vundne plads indplantes blomstrende buske. Herved vil biofaktoren for området stige fra 0,4 til 0,9.

Anlæg og etableringspleje: 100.000 kr.

Forum Metrostation

Som ønsket i budget 2025 foreslår forvaltningen, at der afsættes midler til begrønning af Forum Metrostation. Forvaltningen har været i kontakt med Metroselskabet for at afklare, hvilken type begrønning der kan etableres. På baggrund af denne dialog, foreslår Forvaltningen, at Tine Brylids Plads begrønnes med to til seks træer og stauder i krukker som dem, der er opstillet foran Frederiksberg Centret. Der plantes to til seks nye træer som en del af projektet, der kan afholdes af træpuljen. Herved vil biofaktoren for området stige fra 0,4 til 0,8.

Der henvises også til sag på Miljø- og Trafikudvalgets møde 13. januar 2025: 'Forslag til beslutning om fornyelse af byrummet ved Forum-metrostation/Tine Brylids Plads til en tryk og grøn plads'.

Anlæg og etableringspleje: 150.000 kr. fra bynatur- og biodiversitetspuljen og 66.000 kr. fra træpuljen.

Troels Lunds Vej del 2

I 2024 blev det første stykke af midterrabatten på Troels Lunds Vej omlagt for at styrke biodiversiteten i området. Forvaltningen foreslår, at motivet, med små høje og lavninger, beplantet med insektvenlige stauder og blomstrende buske fortsættes ved at omlægge den sidste del af rabatten. Omlægningen vil fuldende den grønne akse, som går fra parken på Borgmester Godskesens Plads til Ingeborggården og vil koble sig på den grønne forbindelse langs baneterrænet, som er skitseret i kommuneplanen. Her vil der også blive opsat et par fuglebad som blåt element. Der plantes fem nye træer som en del af projektet, der kan afholdes af træpuljen. Herved vil biofaktoren for området stige fra 1,2 til 2.

Anlæg og etableringspleje: 300.000 kr. fra bynatur og biodiversitetspuljen og 55.000 kr. fra træpuljen.

Dirch Passers Allé

Træbedene langs Dirch Passers Allé begrønnes med bivenlige stauder. Herved vil Dirch Passers Allé bidrage til den grønne korridor, som går fra Grøndalsengen, gennem Grøndalen, over det grønne landskab ved KU.BE og som munder ud i Finsensvej. Der plantes seks nye træer som en del af projektet, der kan afholdes af træpuljen. Herved vil biofaktoren for området stige fra 0,6 til 1,2.

Anlæg og etableringspleje: 250.000 fra bynatur- og biodiversitetspuljen og 66.000 kr. fra træpuljen.

Søfronten

Forvaltningen foreslår, at lavningen til håndtering af regnvand ved søfronten markeres med en mere vild beplantning inspireret af åløb. Herved vil lavningens formål blive tydeliggjort for brugere af parken samtidigt med, at biodiversiteten i området fremmes. Yderligere kan en del af græsplænen, mod bøgepurren i den østlige del af parken, omlægges til skovbundsbeplantning. Således kan der skabes bedre forhold for områdets dyreliv samt gøre det mindre oplagt at overnatte i området. Forvaltningen foreslår også, at der opsættes flere kvashegn i området, og at disse suppleres af skærmende beplantninger. Der plantes som minimum 5 træer som del af projektet, der afholdes af træpuljen. Herved vil kvaliteten af bynaturen øges, men da biofaktoren i forvejen er høj, vil denne ikke ændres meget.

Anlæg og etableringspleje: 250.000 kr. fra bynatur- og biodiversitetspuljen og 55.000 kr. fra træpuljen.

Grøndalsengen

Der afsættes midler til at understøtte indsatser i den kommende udviklingsplan for Grøndalsengen, som skal fremme parkens biodiversitet og skabe mere bynatur. Herved vil kvaliteten af bynaturen øges, men da biofaktoren i forvejen er høj, vil denne ikke ændres meget.

Anlæg og etableringspleje: 200.000 kr.

Roskildevej langs Zoologisk Have

De grusbelagte træbede på Roskildevej langs Zoologisk Have begrønnes med bivenlige stauder, så de knytter sig stærkere til de grønne arealer på den anden side af vejen ved Søndermarken. Hermed hæfter denne side af Roskildevej sig sammen med den grønne rabat, som går langs Roskildevej. Herved vil biofaktoren for området stige fra 0,8 til 1,4.

Anlæg og etableringspleje: 250.000 kr.

Hjørnet af Tesdorpfvej og Godthåbsvej

På hjørnet, hvor Tesdorpfvej møder Godthåbsvej, er der i dag en stor belagt flade og en bænk. Forvaltningen foreslår, at den asfalteret flade brydes op, så der kan etableres et grønt gadehjørne samt plantes et egetræ, som et vejtræ, langs Godthåbsvej. Vejtræet kan afholdes af træpuljen. Herved vil biofaktoren for området stige fra 0 til 1,5.

Anlæg og etableringspleje: 120.000 kr. fra bynatur- og biodiversitetspuljen og 11.000 kr. fra træpuljen.

Lauritz Sørensens Vej

Den udtjente græsplæne i rabatten ud for indgangen til Solbjerg Have nær metrolinjen omlægges til en mere varieret og blomstrende engbeplantning. Træerne på området bevares, og de to birketræer, som er udfordrede, bevares som trætorsoer, hvis det er muligt. Alternativt bliver de udlagt som fritlæggende stammer til glæde for insekter. Der indplantes hjemmehørende, hvidblomstrende bærsættende træer og enkelte træer med længere levetid. Forvaltningen forventer at kunne øge områdets totale mængde af træer med 10, der kan afholdes af træpuljen. Der opsættes en bænk, hvorfra det renoverede anlæg kan nydes. Her vil der blive opsat to fuglebad som blåt element. Herved vil biofaktoren for området stige fra 1,4 til 2.

Anlæg og etableringspleje: 150.000 kr. fra bynatur- og biodiversitetspuljen og 110.000 kr. fra træpuljen.

Byhaven, Fuglebakkevej

Øst for den borgerdrevne have Byhaven ligger et grønt område med et stort biologisk potentiale. Forvaltningen foreslår, at der her laves en målrettet indsats for områdets dyre- og planteliv. Forvaltningen vil undersøge, hvordan kvaliteten af naturen i og omkring den eksisterende grøft kan løftes. Herudover skal projektet skabe bedre forudsætninger for områdets fugleliv, bl.a. ved at opsætte nye redekasser. Herved vil kvaliteten af bynaturen øges, men da biofaktoren i forvejen er høj, vil denne ikke ændres meget. Udviklingsplanen for Fuglebakkevej 94 berører ikke disse planer.

Anlæg og etableringspleje: 150.000 kr.

H.C. Ørsteds Vej og Steenwinkelsvej

På hjørnet af H.C. Ørsteds Vej og Steenwinkelsvej er der i dag en stor asfaltbelagt flade omkring et stort poppeltræ. Forvaltningen foreslår, at en del af hjørnet omlægges til grønt gadehjørne i stil med de hjørner, som tidligere er etableret på Steen Blichers Vej og Fuglevangsvej. Som en del af omlægningen vil der blive opsat en bænk, hvorfra man kan nyde det grønne gadehjørne. Her vil der blive opsat et fuglebad som blåt element. Forvaltningen har dog også modtaget en henvendelse fra ejerforeningen, der gerne vil etablere en grøn forhave. I fald udvalget i en kommende sag tager stilling til dette ønske, vil projektet blive samtænkt med den grønne forhave. Der plantes 2 nye træer som en del af projektet, der kan afholdes af træpuljen. Herved vil biofaktoren for området stige fra 0,76 til 1,4.

Anlæg og etableringspleje: 175.00 kr. fra bynatur- og biodiversitetspuljen og 22.000 kr. fra træpuljen.

Udvide miyawakiskov ved Søndre Fasanvej 34-36

Forvaltningen har set på mulighederne for at udvide miyawakiskoven ved Søndre Fasanvej 34-36 som drøftet på Miljø- og Trafikudvalgets møde den 23. september 2024. Mulighederne for udvidelse er sammenholdt med udviklingsplanen for Solbjerg Parkkirkegård. Ved udvidelse af miyawakiskoven vil det ikke være muligt at etablere det indgangsparti, der er skitseret i udviklingsplanen, og som er et væsentligt greb i denne plan.

Derudover bemærkes, at skoven allerede er udvidet væsentligt, først fra 50 m² til 54 m² og herefter fra 54 m² til 100 m².

Hvis der ønskes etablering af yderligere miyawakiskov på området, anbefales det i stedet, at denne etableres miyawakiskov på en del af arealet, hvor der i dag er nyttehaver - og i en størrelse på 10 til 20 m². I fald skal der findes en alternativ placering af nyttehaverne, eller disse skal placeres tættere på hinanden, end det er tilfældet i dag.

Anlæg og etableringspleje: 60.000 kr. fra bynatur- og biodiversitetspuljen, inklusiv flytning af nyttehaver.

Det bemærkes endeligt, at der er budgetlagt yderligere fem miyawakiskove i løbet af 2025, og at der samtidig er meget få erfaringer med miyawakiskove i en dansk kontekst. Det kunne derfor overvejes, at udskyde en yderligere udvidelse af miyawakiskoven ved Søndre Fasanvej, til der er opnået flere erfaringer hermed.

Ved Gammel Kongevej 74 er der gang i en større renovering af et hotel. Når denne renovering er afsluttet, formentlig om nogle år, vil det være oplagt at begrønne arealet foran hotellet, eventuelt ved plantning af et træ.

Forvaltningens vurdering

Forvaltningen vurderer, at ovenstående projekter vil fremme biodiversiteten og bynaturen på Frederiksberg, og at de i budgettet afsatte midler til formålet er prioriteret på en måde, hvor de kommer både dyrelivet og byens borgere til gavn. Projekterne er både geografisk og temamæssigt spredt, så indsatsen for at øge biodiversiteten og bynaturen varieres og kan inspirere flere til at støtte op om kommunens arbejde med, at hver m² tæller.

Økonomi

Såfremt indstillingen tiltrædes, anlægsbevilges 2 mio. kr. vedrørende puljen til bynatur og biodiversitet finansieret af rådighedsbeløbet for 2025. Disse midler disponeres på baggrund af udvalgets prioritering af indsatser, idet der dermed skal fravælges 645 t. kr. i tabellen nedenfor. Rækkefølgen af de foreslåede projekter i tabellen nedenfor er oplistet i prioriteret rækkefølge ud fra forvaltningens vurdering af, hvor bynaturen og biodiversiteten løftes mest. Det anbefales ligeledes, at der afsættes midler til monitorering af biodiversitet og formidling om biodiversitet og bynatur.

Der disponeres desuden 180.000 kr. af allerede afsatte midler til afledt drift.

Endelig disponeres 385 t. kr. vedrørende træpuljen.

Projekter	Anlægssum, bynatur og biodiversitet	Træpulje	Afledt drift, bynatur og biodiversitet	Summeret
Studertermedhjælp til gadehaver	150.000			150.000
Projektering 7 % af anlægssum	140.000		0	290.000
Monitorering af biodiversitet	100.000		0	390.000
Formidling om biodiversitet og bynatur	100.000			490.000
Danas Plads	100.000		5.000	590.000
Forum Metrostation	150.000	66.000	10.000	740.000
Troels Lunds Vej del 2	300.000	55.000	20.000	1.040.000
Dirch Passers Allé	250.000	66.000	25.000	1.290.000
Søfronten	250.000	55.000	20.000	1.540.000
Grøndalsengen	200.000		15.000	1.740.000
Roskildevej langs Zoologisk Have	250.000		25.000	1.990.000
Tesdorpsvej ved Godthåbsvej	120.000	11.000	10.000	2.110.000
Lauritz Sørensens Vej	150.000	110.000	15.000	2.260.000
Byhaven	150.000		10.000	2.410.000

H.C. Ørsteds Vej ved Steenwinkelsvej	175.000	22.000	15.000	2.585.000
Miyawakiskov	60.000		10.000	2.645.000
I alt	2.645.000	385.000	180.000	

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke

Behandling

Miljø- og Trafikudvalget, Magistraten, Kommunalbestyrelsen

Bilag

Bilag 1 - Kort over forslåede projekter 2025 - Bynatur og biodiversitet

bevillingsskema - AMT2508

bevillingsskema - amt232101

Punkt 3: Forslag til beslutning fra kommunalbestyrelsesmedlemmerne Carina Høedt og Merete Hildebrandt, rådmand Alexandra Dessoy og 2. viceborgmester Michael Brautsch om fornyelse af byrummet ved Forum-metrostation/Tine Brylds Plads til en tryk og grøn plads

05.01.00-G01-12-24

Resume

Med denne sag skal der tages stilling til beslutningsforslag om, at der skal ske en fornyelse af byrummet Tine Brylds Plads ved udskiftning og evt. supplerende af belysningen på pladsen, idet forslaget til begrønning af pladsen er behandlet i sag nr. 126. På baggrund af det fornyede forslag har forvaltningen afsøgt mulighederne for de tiltag, der er i forslaget.

Beslutning

Miljø- og Trafikudvalget udsatte sagen med henblik på, at udvalget præsenteres for en samlet sag om disponering af belysningspuljen, og anmodede samtidig forvaltningen om at undersøge belysningen i området omkring Roskildevej 54 (veteranhjemmet mv.).

Indstilling

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

1. at det besluttes, hvorvidt udskiftningen af belysningen på pladsen skal afholdes af puljen til tryghedsbelysning i 2025 eller fastholdes til udskiftning i 2028/2029,
2. at det besluttes, hvorvidt der skal arbejdes videre med en supplerende belysning af pladsen,
3. at orienteringen om begrønningen af buslæskærmen på pladsen tages til efterretning.

Sagsfremstilling

Miljø- og Trafikudvalget udsatte på mødet den 16. september 2024 sagen til efter 2. behandlingen af Budget 2025, som blev afviklet den 7. oktober.

Forvaltningen kan supplerende bemærke, at udvalget på mødet den 16. september 2024 udmøntede 2024-puljen til grønne tiltag, mere bynatur og klima 2024 (jf. dagsordenspunkt nr. 126), idet der her ikke blev afsat midler til begrønning af Tine Brylds Plads. Jf. forrige sag på dagsordenen (dagsordenspunkt nr. 4 "Anlægsbevilling og disponering af pulje til bynatur og biodiversitet 2025") foreslås det at afsætte midler hertil i 2025-puljen.

Det er en del af forslaget til disponering af puljen til bynatur og biodiversitet i 2025, at der iværksættes "tryghedsskabende initiativer, så lyssky aktivitet i højere grad mindskes". Det er forvaltningens vurdering, at den nuværende belysning på pladsen ikke kan opdateres tilstrækkeligt til at imødekomme den ønskede tryghedsskabende effekt. Det vil kræve, at belysningen udskiftes, og at der opsættes flere master.

Der blev i budget 2025 afsat 0,3 mio. kr. til tryghedsbelysning, og det vil være muligt at prioritere midler herfra til dette projekt. Der tilføjes på den baggrund med en fjerde indstillingspind:

- By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

4. at der afholdes 130.000 kr. fra tryghedsbelysningspuljen 2025 til supplerende af den eksisterende af belysning på Trine Brylds Plads.

Hvis det besluttes at øge tryghedsbelysningen på pladsen, vil forvaltningen iværksætte en dialog med Metroselskabet om yderligere master på pladsen.

Som tidligere oplyst står belysningen på pladsen over en udskiftning i 2028/2029 (under den "faste pulje til udskiftning af belysning på Frederiksberg"). Udvalget kan vælge at opprioritere udskiftningen inden for den faste pulje, så den sker allerede i 2025 (og hermed ikke prioritere de 130.000 kr. fra tryghedsbelysningspuljen 2025). En opprioritering af udskiftningen inden for den faste pulje i 2025 vil ske på bekostning af andre løbende udskiftninger, som forvaltningen måtte vurdere mere påkrævede i forhold til armaturernes alder, type og restlevetid. Det bemærkes, at en udskiftning under den faste pulje til udskiftning af belysning ikke vil omfatte supplerende af den eksisterende af belysning på Trine Brylds Plads med opsætning af yderligere master.

Forvaltningens vurdering

Forvaltningen vurderer, at belysningen på Trine Brylds Plads bør udskiftes, således pladsen kommer til at fremstå mere attraktiv, grøn og tryk, og at midlerne disponeres fra tryghedsbelysningspuljen mhp. at undgå at skulle udsætte projekter, der er prioriteret i den faste pulje til udskiftning af belysning på Frederiksberg .

Tidligere sagsfremstilling (16. september 2024)

Kommunalbestyrelsen oversendte den 26. februar 2024 følgende forslag fra kommunalbestyrelsesmedlemmerne Carina Høedt og Merete Hildebrandt, rådmand Alexandra Dessoy og 2. viceborgmester Michael Brautsch om fornyelse af byrummet ved Forum-metrostation/Tine Brylds Plads til en tryk og grøn plads.

"Baggrund:

Udover det grønne område ved Julius Thomsens Plads og to terrorhæmmende kummer foran nedgangen til metrostationen, er der mere gråt end grønt for øjet i kvarteret. Pladsen bør kunne udnyttes bedre og til gavn for borgerne.

Forslag om fornyelse af byrummet ved Forum-metrostation / Tine Brylds Plads

Det Konservative Folkeparti foreslår en forskønnelse af pladsen oven på Forum metrostation. Pladsen bør forskønnes med grønne og tryghedsskabende initiativer, så lyssky aktivitet i højere grad mindskes.

Forslaget følger op på et lignende beslutningsforslag fra 2021 fra kommunalbestyrelsesmedlem Carina Høedt og rådmand Mette Bram, hvor forvaltningen som led i behandlingen af forslaget, vil "indgå i en dialog med Metroselskabet for at afklare, hvad der af muligheder for en øget begrønning på Tine Brylds Plads."

Forvaltningen vurderede desuden i den forbindelse at "det vil være oplagt med yderligere begrønning på Forum Metrostation/Tine Brylds Plads, men at det kræver dialog og tilladelse fra Metroselskabet forinden."

Det Konservative Folkeparti vil derfor gerne rykke på denne dialog og ser gerne, at det afsøges, at initiativer på pladsen så vidt muligt inkluderer:

- Tryghedsskabende belysning (som det kriminalpræventive råd anbefaler)
- "Vild med vilje"-kummer (inspireret af fx Bodil Kochs Have, Enghave Plads eller det "blomstrende byrum", der anlægges ved Aksel Møllers Have)
- Begrønning af busskuret på pladsen (grønt tag)"

Bemærkninger til forslaget

På baggrund af det fornyede forslag har forvaltningen afsøgt mulighederne for de tiltag, der er i forslaget jf. nedenfor. Det bemærkes, at forvaltningen tidligere har været i dialog med Metroselskabet om en begrønning af Tine Brylds Plads. Af vedlagte bilag fremgår de sikkerhedsarealer, der er tilknyttet metroen og Forum, og som skal friholdes for inventar. Det betyder, at der er der begrænsede muligheder for større tiltag på pladsen.

Tryghedsskabende belysning

Ifølge den nuværende udskiftningsplan står pladsen ikke foran en snarlig opgradering, idet belysningen vil blive udskiftet i 2028/2029. Besluttet det, at belysningen skal opgraderes før, vil udskiftningen af belysningsarmaturer blive tilpasset hertil.

For at etablere en mere tryghedsskabende belysning på pladsen er der umiddelbart behov for en udskiftning af nogle af de eksisterende master og armaturer. Foretages der en én til én-udskiftning, kan det finansieres af belysningspuljen. Viser der sig behov for supplerende belysning på pladsen, vil der være behov for en yderligere bevilling hertil. Det forventes ikke, at den nuværende belysning kan opgraderes tilstrækkeligt til at imødekomme ønsket om tryghedsskabende belysning, hvorfor der sandsynligvis vil skulle etableres yderligere master på pladsen. Forvaltningen vil gå i dialog med Metroselskabet i forhold til, hvor der kan placeres evt. nye master.

"Vild med vilje"-kummer

I sag nr. 128 foreslås det, at der i 2025 foretages en begrønning af den del af forpladsen, som grænser op til Rosenørns Allé.

En begrønning er kun mulig på den yderste del af pladsen, da det resterende areal er udlagt som sikkerhedszone og flugtareal, som det fremgår af bilaget. Pladsen kan begrønnes med bede med insektvenlige stauder og mindre buske i stil med de grønne gadehjørner, som er etableret på Fuglevangsvej og Wilkensvej.

Stationen under pladsen umuliggør umiddelbart begrønning med træer. Forvaltningen vil gå i dialog med metroselskabet om, hvor meget pladsen kan begrønnes.

Begrønning af busskuret (grønt tag)

Alle buslæskærme er i løbet af sommeren blevet udskiftet i forbindelse med det nyligt gennemførte udbud om byinventar, herunder også buslæskærmen ved Forum Station. De nye læskærme er udstyret med grønnt tag.

By-, Kultur- og Miljøområdets vurdering

By-, Kultur- og Miljøområdet vurderer, at den nuværende belysning ikke er tilstrækkelig til pladsen. Udskiftning af armaturer og evt. supplerende belysning vil bidrage til en øget tryghedsfølelse på pladsen. Etableres der yderligere begrønning, vil det bidrage til en mere attraktiv og grøn plads, men samtidig kræve yderligere tilpasning af belysningen.

Økonomi

En 1:1-udskiftning af de 11 eksisterende lamper og master på pladsen med en tilsvarende løsning forventes at koste omkring 160.000 kr. inklusiv anlæg, men kan finansieres af puljen til den løbende årlige udskiftning af vejbelysning.

Hvis det ønskes at fremrykke udskiftningen af lamperne på pladsen kan udskiftningsplanen ændres uden ekstra økonomiske omkostninger for kommunen, og heri er også udgifter til el og drift inkluderet. Dog forventes det ikke at løse tryghedsproblematikken.

Hvis der ønskes supplerende belysning, bør denne tænkes sammen med en eventuel begrønning af pladsen. Den supplerende tryghedsskabende belysning koster 130.000 kr. og hvis dette ønskes skal der afsættes en ny bevilling til formålet.

Borgmesterpåtegning

Uafklaret

Behandling

Miljø- og Trafikudvalget, M, K

Historik

Indstilling 16. september 2024, pkt. 121:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

- 1.at det besluttet, hvorvidt udskiftningen af belysningen på pladsen skal fremrykkes fra 2028/2029,
- 2.at det, under hensyntagen til beslutningen i sag nr. 128 "Udmøntning af pulje til grønne tiltag, mere bynatur og klima 2024", besluttet, hvorvidt der skal arbejdes videre med en supplerende af belysningen på pladsen - og
- 3.at orienteringen om begrønningen af buslæskærmen på pladsen tages til efterretning.

Beslutning fra Miljø- og Trafikudvalget 2022-25, 16. september 2024, pkt. 121:

Miljø- og Trafikudvalget udsatte sagen til efter 2. behandling af Budget 2025 den 7. oktober.

Bilag

Bilag A - sikkerhedszoner ved Forum Metrostation

Punkt 4: Forslag til beslutning fra rådmændene Lone Loklindt og Freja Fokdal og kommunalbestyrelsesmedlem Ruben Kidde om opsætning af toiletter og vandposter

04.00.00-G01-31-24

Resume

Der er stillet forslag om opsætning af toiletter og vandposter i forbindelse med renovering og etablering af nye grønne områder, legepladser og andre opholdsarealer i byen. Det er omkostningstungt både at etablere toiletter og vandposter, ligesom driften heraf er dyr. Forvaltningen vurderer derfor, at der bør indtænkes toiletfaciliteter og vandposter ved udformning af de konkrete projekter og afsættes midler i den forbindelse. Sagen forelægges til udvalgets beslutning.

Beslutning

Miljø- og Trafikudvalget udsatte sagen med henblik på, at forvaltningen undersøger, hvilke legepladser, grønne områder og andre opholdsområder, som står over for en fornyelse (eksisterende og kommende) og som ikke har et toilet eller vandpost inden for 300 meter.

Indstilling

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

at forslaget ikke tiltrædes, idet det foreslås, at der tages konkret stilling til behov for toilet og/eller vandpost samt eventuel finansiering hertil ved hvert enkelt projekt.

Sagsfremstilling

Miljø- og Trafikudvalget udsatte på mødet den 28. oktober 2024 sagen efter drøftelse. Forvaltningen har ikke yderligere at bemærke.

Tidligere sagsfremstilling (28. oktober 2024)

Kommunalbestyrelsen oversendte den 26. august 2024 følgende forslag til beslutning fra rådmændene Lone Loklindt og Freja Fokdal og kommunalbestyrelsesmedlem Ruben Kidde om opsætning af toiletter og vandposter.

"Forslag om opsætning af toiletter og vandposter (ved renovering/etablering af nye grønne områder, legepladser og andre opholdsarealer i byen)

Radikale Venstre foreslår, at der opsættes toiletter og vandposter ved renovering og etablering af nye grønne områder, legepladser og lignende anlæg, medmindre det allerede findes inden for kort gåafstand (250-300 m)

Baggrund

Offentlige toiletfaciliteter og adgang til gratis drikkevand på Frederiksberg er med til at skabe et diversit byliv, der åbner byen for alle uanset køn, alder og sundhedsmæssige forhold. Når der renoveres eller anlægges nye grønne områder, legepladser og lignende, er det afgørende for anvendelsen af dette område, at basale behov kan dækkes på en værdig måde, så alle kan deltage i byens rum. Ved en fast procedure for etablering af toiletter og vandposter, når områder gøres tilgængelige eller renoveres, understøtter kommunen lige adgang for alle borgere."

Bemærkninger til forslaget

Et offentligt toilet koster ca. 1 mio. kr. i etablering og 250.000 kr. i årlig drift, forudsat der kan trækkes vand og strøm i nærheden. En vandpost koster 80.000 kr. i etablering og 5.000 kr. i årlig drift, forudsat at der kan trækkes vand og strøm i nærheden.

Forvaltningen finder det relevant at se på, om der er toiletfaciliteter i rimelig afstand til rekreative områder i kommunen, da toiletfaciliteter både kan have betydning for, om brugerne benytter de rekreative områder og for, hvor længe de bliver. Det er imidlertid omkostningstungt at etablere toiletter og vandposter, ligesom driften heraf er dyr, hvorfor det ikke kan afholdes inden for den eksisterende ramme. Det foreslås derfor, at behovet for toilet og/eller vandpost afvejes ved de konkrete projekter, og at etableringen heraf tænkes ind som en del af etableringen/renoveringen. På den måde kan der også laves mere præcise prisestimer, der tager højde for forholdene de enkelte steder i forhold til vand og strøm mm.

Som alternativ til ovenstående vil der skulle afsættes en stor pulje til at sikre, at det kan lade sig gøre at etablere toiletter og vandposter hver gang, der etableres nyt eller renoveres et rekreativt område. Dette kan ikke finansieres i den eksisterende drift.

Det bemærkes, at der i budget 2025 er afsat midler til opstilling af toilet ved henholdsvis Grøndalsparken og J. O. Krag's Park.

Forvaltningens vurdering

Forvaltningen vurderer, at det er relevant, at der ved renovering og etablering af legepladser, grønne områder og lignende anlæg vurderes, om der er behov for et toilet eller vandpost, og at der i så fald gøres opmærksom på dette, når sagen forelægges udvalget, samt at der redegøres for økonomien ved at skulle etablere enten vandpost eller toilet. På den måde kan udvalget tage konkret stilling ved hvert projekt om, hvorvidt der - udover renovering/etablering - skal etableres toilet og/eller vandpost.

Økonomi

Ingen økonomiske konsekvenser som følge af denne sag

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Miljø- og Trafikudvalget, Magistraten og Kommunalbestyrelsen

Historik

Indstilling 28. oktober 2024, pkt. 148:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

at forslaget ikke tiltrædes, idet det foreslås, at der tages konkret stilling til behov for toilet og/eller vandpost samt eventuel finansiering hertil ved hvert enkelt projekt.

Beslutning fra Miljø- og Trafikudvalget 2022-25, 28. oktober 2024, pkt. 148:

Miljø- og Trafikudvalget udsatte sagen efter drøftelse.

Punkt 5: Orientering om udeservering ved Aksel Møllers Have - Udbud 2025

05.14.08-G01-70-24

Resume

På pladsen ved Aksel Møllers Have har Café Den Blå Hund gennem flere år haft udeservering. Deres aftale udløber med udgangen af 2024. Derfor har forvaltningen i overensstemmelse med Miljø- og Trafikudvalgets beslutning den 15. januar 2024 undersøgt interessen for udeservering hos de omkringliggende restauranter og caféer. På den baggrund vil forvaltningen sende en aftale om udeservering i udbud efter ønske fra Miljø- og Trafikudvalget. Sagen forelægges til udvalgets orientering.

Beslutning

Miljø- og Trafikudvalget udsatte sagen efter drøftelse.

Indstilling

Forvaltningen indstiller,

at orientering om udbud af udeservering ved Aksel Møllers Have fra 2025-29 tages til efterretning

Sagsfremstilling

Café Den Blå Hund har haft en aftale om udeservering på pladsen på Aksel Møllers Have. Denne aftale udløber i 2024. I den forbindelse besluttede Miljø- og Trafikudvalget den 15. januar 2024, at det skulle undersøges, om andre restauratører i nærheden har interesse i udeservering på pladsen.

I samme forbindelse spurgte Miljø- og Trafikudvalget til, om det er forsvarligt, at tjenerne skal krydse vejen. Café Den Blå Hund har gennem mange år haft udeservering på pladsen med krydsning af vejen. Der har aldrig været indmeldinger om, at dette har givet problemer. Herudover har der på pladsen været opsat en serveringspavillion, der gør, at personalet kan håndtere en del serveringer på pladsen, og derfor ikke skal krydse vejen så ofte.

På baggrund af udvalgets ønske om at undersøge interessen for udeservering i Aksel Møllers Have, har forvaltningen gennemført en markedsundersøgelse blandt de 21 nærmeste omkringliggende restauratører vedrørende interessen for udeservering på den nuværende lokation. Der er kommet positive tilbagemeldinger fra fire restauratører - Café Den Blå Hund, Den lille Franske, Auren's Deli samt Ristorante Da Claudio.

Udeservering på den nuværende lokation vil derfor blive udbudt igen i januar 2025 med henblik på kontraktindgåelse fra 1. april 2025 - 31. december 2029.

Udvælgelseskriterier

Ved udbud kan prisen vægte 100 % eller vægtningen på pris kan gradueres til 80 % og 20 % for f. eks. design mv., eller til 60 og 40 %. I det konkrete tilfælde har forvaltningen vurderet, at der er andre faktorer, der skal tale ind i udvælgelsen ud over pris, herunder:

- design på møbler
- benyttelse - f. eks. antal måneder, udeservering anvendes i løbet af året og åbningstider
- arrangementer i forbindelse med udeservering

Pris bør dog i det konkrete tilfælde vægte højt, da møblelementet aftales konkret i forbindelse med kontraktindgåelse, samt at der i kommunens designmanual er fastsat retningslinjer for udeserveringsmøbler. Herudover er kommunen forpligtet til at opkræve markedsprisen, hvilket kun er muligt ved at konkurrere på prisen.

Det kan indgå som en faktor, hvor stor en del af året, pladsen agtes at blive brugt til udeservering, men det bør næppe tælle 40 %.

Det kan være svært at benytte antallet af arrangementer som en faktor i udvælgelsen, da hvert arrangement ved en udeservering kræver en arrangementstilladelse. Det vil derfor være en konkret vurdering, om det enkelte arrangement kan afholdes, ligesom det er svært at holde restauratøren op på løftet om arrangementer efterfølgende. Det vurderes imidlertid relevant, at ansøgeren tager stilling til, hvorledes der kan skabes liv på pladsen ved diverse arrangementer. Det vurderes derfor relevant at medtage i evalueringen.

Et andet element i vægtningen kunne være inddragelse af begrønning som del af indretningen, men da der bliver etableret begrønning på området i november 2024, vurderes dette ikke relevant.

Forvaltningen anbefaler derfor en fordeling af udvælgelseskriterierne svarende til en vægtning af pris på 60 % og 30 % til benyttelse af pladsen og 10% i forhold til at sætte udeserveringen i spil med arrangementer m.v. I benyttelsen af pladsen indgår en vurdering af, hvor mange måneder af året, der forventes udeservering samt i hvilket tidsrum af dagen, der forventes af være udeservering. Her vil flere måneder/timer med udeservering blive vægtet højere end færre, dog indenfor reglerne om i hvilket tidsrum, der må ske udeservering.

Der vil i udbuddet fremgå en mindstepris på 32.500 kr. for hvert areal, svarende til 65.000 kr. i alt for hele arealet, da dette hidtil har været markedsprisen.

Flere restauratører

Pladsen var tidligere ca. 250 m², og er nu med den begrønning, der etableres, på 175 m². Arealet kan opdeles i to lige store arealer af ca. 80-85 m² pr. styk. Der bør være lidt afstand imellem områderne. I udbuddet vil det være muligt at byde ind på et af arealerne og på hele arealet svarende til hhv. 2 eller 1 restauratør.

Der forventes en markedsleje svarende til den nuværende. Den konkrete pris vil blive afgjort i udbudsrunderen. Der vil i udbuddet blive stillet krav om, at udeserveringsarealet udnyttes.

Udeservering er med til at understøtte erhvervslivet samt skabe levende og inviterende byrum.

Forlængelse af aftale med Café Den Blå Hund undersøges

Den Blå hund tilbydes forlængelse til og med marts, hvor der forventes en ny kontrakt på plads. Det er imidlertid en periode, hvor der typisk ikke er udeservering, så det kan ikke forventes, at der kan opkræves betaling for denne periode.

Forvaltningens vurdering

Forvaltningen vurderer, at der vil kunne findes en vinder af udbuddet i løbet af februar 2025, således at udeserveringen kan træde i kraft 1. april 2025. Der forventes således liv og brug af byrummet samt indtægt for udeservering ved Aksel Møllers Have fra 1. april 2025 - 31. december 2025 og fire år frem svarende til den nuværende indtægt.

Økonomi

Da der opkræves markedsleje for udeservering på pladsen forventes en årlig indtægt svarende til den nuværende i årene 2025-2029, dog i 2025 først med start fra 1. april 2025. Markedslejen afgøres i forbindelse med udbuddet, dog indskrives en mindstepris på 32.500 kr. for hvert af de to arealer i udbuddet, svarende til 65.000 kr. pr. år.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Miljø- og Trafikudvalget

Punkt 6: Forslag til fredning af Solbjerg Parkkirkegård

04.00.00-G01-32-24

Resume

I forbindelse med vedtagelse af budget 2024 blev partierne enige om, at der skal arbejdes for en fredning af Solbjerg Parkkirkegård. Den færdige udviklingsplan for kirkegården blev vedtaget den 30. oktober 2023. I samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening og Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur på Frederiksberg har forvaltningen udarbejdet et fredningsforslag for Solbjerg Parkkirkegård. Fredningsforslaget forelægges til udvalgets beslutning.

Beslutning

Miljø- og Trafikudvalget indstiller,

1. at fredningsforslaget for Solbjerg Parkkirkegård godkendes,
2. at DN og FBLF godkendes som medunderskrivere - og
3. at planen for den videre proces godkendes.

Indstilling

Forvaltningen indstiller,

1. at fredningsforslaget for Solbjerg Parkkirkegård godkendes,
2. at DN og FBLF godkendes som medunderskrivere - og
3. at planen for den videre proces godkendes.

Sagsfremstilling

Frederiksbergs DNA er de grønne områder, der giver den unikke følelse af, at man er tæt på byen men aldrig langt fra naturen. Det er derfor vigtigt at værne om de grønne områder, vores natur og rekreative områder samt ikke mindst de kulturhistoriske værdier, der eksisterer på kirkegården. På den baggrund tiltrådte Miljø- og Trafikudvalget den 25. september 2023 et beslutningsforslag fra kommunalbestyrelsesmedlem Anders Storgaard, rådmand Nikolaj Bøgh, kommunalbestyrelsesmedlem Carina Høedt og rådmand Helle Sjelle om at frede Solbjerg Parkkirkegård.

Ved vedtagelsen af budget 2024 blev partierne enige om, at der skal arbejdes videre med at undersøge mulighederne for en fredning af Solbjerg Parkkirkegård, og i efteråret 2023 blev den færdige udviklingsplan for kirkegården vedtaget. I samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening og Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur på Frederiksberg har forvaltningen udarbejdet et fredningsforslag for Solbjerg Parkkirkegård. Fredningsforslaget forelægges til udvalgets beslutning.

Udstrækningen af den foreslåede landskabs- og naturfredning svarer i store træk til det foreslåede område i det tiltrådte beslutningsforslag fra 25. september 2023. Fredningsforslaget er vedlagt jf. bilag 1 samt kortbilag 1. Endvidere vedlægges udviklingsplanen for Solbjerg Parkkirkegård jf. bilag 2.

Forvaltningen anbefaler, at der i første omgang kun søges fredning af det kommunalt ejede areal. Da det skraverede areal på kortbilag 1 pt. ikke er kommunalt ejet, vil en fredning af arealet udløse en erstatning, der vil påføre kommunen en udgift. Forvaltningen vil arbejde for, at der ved et evt. senere mageskifte mellem det private areal (skraveret på kortbilag 1) og det mindre kommunale areal nord for matrikel 4ck og 4ci søges om udvidelse af det fredede areal. Siden beslutningen om linjeføringen fra Budget 2024 har der været dialog med ejerne af de private arealer, men der udestår en afklaring af et eventuelt mageskifte.

Fredningsforslaget er en landskabs- og naturfredning, der afgøres af Fredningsnævnet. I forslaget beskrives mulighed for en eventuel istandsættelse/ til- eller ombygning af Den Gule Gård og på materialepladsen vest for Den Gule Gård, såfremt det sikrer en optimal kirkegårdsdrift eller der ønskes en anden anvendelse samt istandsættelse af Kapellet, hvis det er anført i udviklings- og plejeplanen. Et hvert byggeri skal i ovenstående tilfælde ske på ikke begrønnede arealer. De to bygninger vil eventuelt kunne ændre formål, så længe det er til gavn for almenhedens interesser. Der er forbindelse til Den Gule Gård via servicevejen, der løber med indkørsel fra Roskildevej og Søndre Fasanvej. Kørevej til samt den Den Gule Gård er under udmatrikulering, så det i fremtiden vil udgøre sin egen matrikel.

Forvaltningen har været i dialog med Danmarks Naturfredningsforening og Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur på Frederiksberg om udarbejdelse af et udkast til landskabs- og naturfredning, idet begge foreninger i forbindelse med høring omkring udviklingsplanen for Solbjerg parkkirkegård tilkendegav tanker om en fredning. Det foreslås derfor at rejse fredningsforslaget i samarbejde med disse to foreninger, der begge har vist interesse for at bakke op om fredningen.

I forbindelse med budget 2025 blev det præciseret, at partierne ønsker, at aftalen om at udvikle Solbjerg Parkkirkegård til en endnu grønnere oase i byen realiseres endnu hurtigere til gavn for borgere, planter og dyreliv. Realiseringen vil derudover bidrage til at styrke den stærke grønne akse omkring Frederiksberg Have, Søndermarken, Solbjerg Parkkirkegård og Søndermark Kirkegård. Det er indarbejdet i fredningsforslaget, at en fredning ikke skal være til hinder for en realisering af udviklingsplanen.

Den videre proces og inddragelse

Hvis udvalget godkender udkastet til fredningsforslaget, vil forvaltningen fremsende dette til fredningsmyndighederne. Fredningsmyndighederne vil herefter behandle ansøgningen og tage stilling til, hvorvidt man ønsker at gå videre med fredningen eller den bliver afvist. I forbindelse med behandlingen vil fredningsmyndigheden afholde et offentligt møde omkring fredningen,

herefter vil der være en periode på ca. to måneder til at komme med bemærkninger til fredningsforslaget. Forvaltningen vil orientere om fredningsmyndighedens offentlige møde og høringsperiode ved en INFO-annonce, facebookopslag og på kommunens hjemmeside.

Efter en fredning

Frederiksberg Kommune er plejemyndighed i fredningsområdet. Plejemyndigheden gennemfører pleje og udvikling af de fredede arealer, dog under hensyn til kirkegårdsdriften.

Plejemyndigheden udarbejder en pleje- og udviklingsplan og gennemfører driften af de fredede arealer i overensstemmelse hermed. Plejen skal foretages med henblik på at opnå fredningens formål og skal herunder respektere og udmønte bevaringsmålsætningen.

Forslag til en plejeplan skal foreligge senest 2 år efter fredningens gennemførelse. Plejeplaner revideres første gang efter 5 år. Den vedtagne udviklingsplan løber til 2040. De senere pleje- og udviklingsplaner må højst gælde i 10 år.

Forvaltnings vurdering

Forvaltningen vurderer, at det fremlagte forslag til landskabs- og naturfredning af Solbjerg Parkkirkegård vil bidrage til ambitionerne om fortsat at være hovedstadens grønne hjerte, men også at blive endnu grønnere. Frederiksberg går forrest når det kommer til den grønne omstilling, klimatilpasningsløsninger og CO2-reducerende tiltag. En smuk og grøn by med flere træer, parker og biodiversitet, der inviterer til aktivitet, ophold og bevægelse. Med en fredning sikres området som grønt for fremtiden, og det vil dermed bidrage til opfyldelse af ønskerne og målsætningerne for det grønne Frederiksberg.

Økonomi

Ingen økonomiske konsekvenser som følge af denne sag.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Miljø- og Trafikudvalget, Magistraten og Kommunalbestyrelsen.

Bilag

Kortbilag 1 fredningskort

Bilag 2 - Udviklingsplan Solbjerg Parkkirkegård

Bilag 1 Fredningsforslag, Solbjerg Parkkirkegård

Punkt 7: Forslag til beslutning fra kommunalbestyrelsesmedlem Anders Storgaard, rådmand Nikolaj Bøgh og 2. viceborgmester Michael Brautsch om at frede Tuborg Labyrinten

04.01.00-G01-487-24

Resume

Der er stillet forslag om, at Frederiksberg Kommune sammen med Lokalforeningen for Bygnings- og Landskabskultur tager initiativ til at frede Tuborg Labyrinten. Forvaltningen har undersøgt mulighederne for fredning og bevaring af labyrinten og indstiller, at forslaget ikke tiltrædes, da Labyrinten allerede er beskyttet af en landskabs-/naturfredning i fredningskendelsen for Frederiksberg Have og Søndermarken.

Beslutning

Et flertal i Miljø- og Trafikudvalget (Jan E. Jørgensen, Thyge Enevoldsen, Malte Mathies Løcke, Lone Loklindt og Freja Fokdal) indstiller, at forslaget ikke tiltrædes, idet Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at Tuborg Labyrinten ikke er et fredningsemne.

Et mindretal i Miljø- og Trafikudvalget (Carina Høedt og Brian Holm) stemte imod.

Indstilling

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller til Trafik- og Miljøudvalget,

at forslaget ikke tiltrædes, idet Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at Tuborg Labyrinten ikke er et fredningsemne.

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller til By- og Erhvervsstrategisk udvalg,

at sagen tages til orientering.

Sagsfremstilling

By- og Erhvervsstrategisk udvalg og Miljø- og Trafikudvalget udsatte sagen på møderne den 25. november 2024 efter drøftelse.

Fsva. udarbejdelse af bevarende lokalplaner, kan forvaltningen oplyse:

- I forslag til Kommuneplan 2025 er to nye kvarterer udpeget: En bevarende lokalplan for det græske kvarter og en bevarende lokalplan for kommuneplanens rammeområde 6.C.6 Søfronten Nord. Forslaget er i høring frem til den 20. februar 2025.
- Der er igangværende udarbejdelse af forslag til bevarende lokalplan for området omkring Kronprinsensvej.
- I kommuneplanen 2021 (og 2025) er der planlagt udarbejdelse af 2-3 bevarende lokalplaner som erstatning for byplanvedtægt 27 for villaområderne - og
- Der skal laves en bevarende temalokalplan for værdifulde, bevaringsværdige træer.

Det bemærkes yderligere, at Tuborg Labyrinten er beskyttet af en landskabs-/naturfredning i fredningskendelsen for Frederiksberg Have og Søndermarken.

Tidligere sagsfremstilling af 25. november 2024

Miljø- og Trafikudvalget udsatte på mødet den 16. september 2024 sagen efter drøftelse, idet Det Konservative Folkeparti ønsker at ændre ordlyden i forslaget til at "bevare Tuborg Labyrinten" med henblik på at forvaltningen undersøger, hvilke muligheder der er herfor.

Forvaltningen har undersøgt sagen og kan oplyse, at kommunen ved hjælp af planværktøjer som en lokalplan, kan udpege området som bevaringsværdigt. Forvaltningen ser dog ikke på nuværende tidspunkt en anledning til at igangsætte udarbejdelse af en [bevarende](#) lokalplan for labyrinten, da området allerede er beskyttet af en landskabs-/naturfredning i fredningskendelsen for Frederiksberg Have og Søndermarken, og der ikke er aktuelle planer om at ændre labyrint-motivet.

Tidligere sagsfremstilling af 16. september 2024

Kommunalbestyrelsen oversendte den 17. juni 2024 følgende forslag fra Anders Storgaard, rådmand Nikolaj Bøgh og 2. viceborgmester Michael Brautsch om at frede Tuborg Labyrinten.

"Det Konservative Folkeparti foreslår:

At Frederiksberg Kommune sammen med Lokalforeningen for Bygnings- og Landskabskultur tager initiativ til at frede Tuborg Labyrinten.

Begrundelse

Det Konservative Folkeparti mener, at Tuborg Labyrinten udgør en vigtig del af det samlede kulturhistoriske område om Frederiksberg Have. Labyrinten sikrer ikke bare et grønt område til børn og voksne, men tilstedeværelsen af en hækkelabyrint som et klassisk træk ved slotshaver er også med til at sikre områdets sammenhæng med Frederiksberg Slot.

Som konsekvens af forslaget bør det sikres, at en eventuel udvidelse og modernisering af KBs faciliteter ved Pile Allé sker med en respektfuld indpasning, der også bibeholder Labyrinten som en naturlig del af området."

Bemærkninger til forslaget

Forvaltningen har undersøgt mulighederne for en fredning af labyrinten.

Et fredningsforslag skal begrundes med ophæng i enten

- Naturbeskyttelseslovens § 1 herunder at beskytte natur, landskabelige og kulturhistoriske værdier og vægtes efter arealets betydning for almenheden i kraft af sin beliggenhed - eller
- Bygningsfredningsloven § 3 herunder at frede selvstændige landskabsarkitektoniske værker, der er begrundet i deres fremragende værdi.

Det er Fredningsnævnet, der afgør forslag om fredninger, og Slots- og Kulturstyrelsen, der afgør forslag om bygningsfredninger.

Labyrinten ligger inden for det område, der er omfattet af fredningskendelsen af 1960 for Frederiksberg Have. Af fredningskendelsen fremgår, at Fredningsnævnet den 12. december 1992 dispenserer *"i medfør af Naturbeskyttelsesloven § 50, stk. 1 til etablering af det ansøgte haveanlæg med labyrint."* Dispensationen er begrundet med, at det ansøgte haveanlæg med en labyrint af bøgehække ikke strider mod formålet i fredningskendelsen. Det område, som labyrinten ligger på, er altså omfattet af fredningskendelsens formål, hvoraf det blandt andet fremgår, at arealerne skal bevares som rekreativt grønt område tilgængeligt for offentligheden.

Af Bygningsfredningsloven § 3 fremgår, at: *"Kulturministeren kan frede bygninger og selvstændige landskabsarkitektoniske værker af væsentlig arkitektonisk værdi eller kulturhistorisk værdi, som er over 50 år gamle. Uanset deres alder kan bygninger og selvstændige landskabsarkitektoniske værker dog fredes, når det er begrundet i deres fremragende værdi eller i andre særlige omstændigheder."*

Forvaltningen har på den baggrund vurderet, at en indledende dialog med Slots- og Kulturstyrelsen vil kunne afdække mulighederne for en eventuel bygningsfredning af labyrinten. Som eksempel er Frederiksberg Allé og Frederiksberg Runddel omfattet af en bygningsfredning i 2018. Forvaltningen kan oplyse, at det er ganske få landskabsarkitektoniske værker, der er under 50 år gamle, der er bygningsfredede i Danmark.

Forvaltningen har indledningsvist indsamlet information om landskabsarkitektoniske og kulturhistoriske forhold for labyrinten. Labyrint-motivet er et klassisk havehistorisk element i slots- og herregårdshaver. Labyrinten har ikke en historisk forbindelse til Frederiksberg Slot. Labyrinten blev anlagt i 1993 og er således over 30 år gammel. Marketing og reklamebureauet Wibro, Duckert & Partners leverede idéoplægget, og den daværende Vej- og Parkafdeling i Frederiksberg Kommune stod for projektering og udførelse af anlægget. Labyrinten er lavet af 6.500-7.000 bøgeplanter, og stisystemet omfatter i alt ca. 800 meter grussti, og i centrum af området, der er mål for labyrinten, er der anlagt et 160m² stort græsareal udformet som Tuborg-etiket jf. bilag 1.

Labyrinten modtog i 1993 rosende omtale fra Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse i forbindelse med foreningens årlige præmieringer. I den rosende omtale uddybes det at: 'Labyrinten opfylder et mangeårigt savn for tilstedeværelsen af sådan en figurdannelse i hovedstaden. Med Labyrinten i Pile Allé er en lang landskabstradition videreført om end i anden skikkelse end sædvanligt og med stærke associationer til donator, Tuborgfondet.'

Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur på Frederiksberg har i mail af 19. august 2024 oplyst, at foreningen ikke er medforlagsstiller til forslaget om fredning af labyrinten.

Forvaltningen vurderer, at muligheden for at opnå en bygningsfredning af labyrinten er lille, da det er ganske få landskabsarkitektoniske værker, der er under 50 år gamle, der er bygningsfredede, og at disse bygningsfredninger er begrundet med, at værkerne er ikoniske for sin tid, et repræsentativt eksempel på den landskabsarkitektoniske stil, der gjorde sig gældende på den tid, værket blev til i, og skabt af betydningsfulde havearkitekter. Labyrinten ved Pile Allé er unik som grønt anlæg og oplevelse i en bymæssig kontekst, men har ikke historisk forbindelse til Frederiksberg Slot eller en særlig havekunstnerisk forbindelse til den tidsepoke, den blev til i.

Forvaltningen har henvendt sig til Slots- og Kulturstyrelsen for at få en indledende udtalelse om mulighederne for en bygningsfredning af labyrinten. Slots- og Kulturstyrelsen har meldt tilbage, at labyrinten er et velholdt og fint udformet grønt anlæg til stor glæde for børn og voksne, og at labyrinten udgør en moderne fortolkning af en hækkelabyrint, som man kender det fra de danske slotshaver.

Styrelsen vurderer imidlertid ikke, at Labyrinten har såkaldt *'fremragende arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi'*, hvilket et selvstændigt landskabsarkitektonisk værk, der er under 50 år gammelt, skal have for at kunne blive fredet. Styrelsen opfordrer til, at anlægget fortsat bevares i sin helhed.

Forvaltningen indstiller, at forslaget ikke tiltrædes, idet Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at Labyrinten ikke er et fredningsemne.

Forvaltningen vurderer, at en eventuel udvidelse og modernisering af KBs faciliteter ved Pile Allé kan ske med en respektfuld indpasning, der også kan bibeholde labyrint-motivet som en naturlig del af området. Forvaltningen vurderer samtidig, at man ved en bygningsfredning af labyrinten vil afskære sig fra muligheden for at indrette sig efter fremtidige ønsker til et eventuelt ændret rekreativt brug.

Økonomi

Ingen økonomiske konsekvenser som følge af denne sag

Borgmesterpåtegning

Nøj

Behandling

Miljø- og Trafikudvalget, By- og Erhvervsstrategisk udvalg, Magistraten og Kommunalbestyrelsen

Historik

Indstilling 16. september 2024, pkt. 125:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller til Trafik- og Miljøudvalget, at forslaget ikke tiltrædes, idet Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at Tuborg Labyrinten ikke er et fredningsemne.

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller til By- og Erhvervsstrategisk udvalg, at sagen tages til orientering.

Beslutning fra Miljø- og Trafikudvalget 2022-25, 16. september 2024, pkt. 125:

Sagen blev udsat efter drøftelse, idet Det Konservative Folkeparti ønsker at ændre ordlyden i forslaget til at "bevare Tuborg Labyrinten", med henblik på at forvaltningen undersøger, hvilke muligheder der er herfor.

Indstilling 25. november 2024, pkt. 177:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller til Trafik- og Miljøudvalget, at forslaget ikke tiltrædes, idet Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at Tuborg Labyrinten ikke er et fredningsemne.

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller til By- og Erhvervsstrategisk udvalg, at sagen tages til orientering.

Indstilling 25. november 2024, pkt. 49:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller til Trafik- og Miljøudvalget, at forslaget ikke tiltrædes, idet Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at Tuborg Labyrinten ikke er et fredningsemne.

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller til By- og Erhvervsstrategisk udvalg, at sagen tages til orientering.

Beslutning fra Miljø- og Trafikudvalget 2022-25, 25. november 2024, pkt. 177:

Miljø- og Trafikudvalget udsatte sagen efter drøftelse.

Beslutning fra By- og Erhvervsstrategisk udvalg 2022-25, 25. november 2024, pkt. 49:

By- og Erhvervsstrategisk udvalg udsatte sagen efter drøftelse.

Bilag

Bilag 1 Indvielse af Labyrinten

Punkt 8: Orientering om omplacering af kloakledningen 'Grøndalsrenden'

06.01.25-G01-1-24

Resume

I Grøndalen er der tilbage i 1950'erne etableret en flise- og betonbelagt rende, Grøndalsrenden, der er en såkaldt hjælpeledning, der aflaster kloaksystemet under kraftig regn. Frederiksberg Forsyning har registreret alvorlige skader på renden, og der er risiko for sammenstyrning. En renovering er vurderet uhensigtsmæssig, og det foreslås derfor, at renden erstattes af en ny, tidssvarende ledning med samme kapacitet som Grøndalsrenden. Der er plantet store træer i området, som skånes bedst muligt under arbejderne. Sagen forelægges til udvalgets orientering.

Beslutning

Miljø- og Trafikudvalget tog orientering om behovet for at etablere en erstatningsledning for Grøndalsrenden til efterretning.

Indstilling

Forvaltningen indstiller,

at orientering om behovet for at etablere en erstatningsledning for Grøndalsrenden tages til efterretning

Sagsfremstilling

I det grønne areal mellem legepladsen ved Femte Juni Plads og op mod Godthåbsvej i Grøndalsengen er der en flisebelagt grøft, som er blevet overdækket med betonelementer i 1950'erne, Grøndalsrenden. Renden er en såkaldt hjælpeledning, hvilket betyder, at den aflaster kloaksystemet under kraftig regn, og dermed mindsker risikoen for oversvømmelser i det nordvestlige hjørne af Frederiksberg.

Frederiksberg Forsyning er i løbet af 2023 og 2024 blevet bekendt med flere alvorlige skader på den overdækkede grøft og har derfor fået udarbejdet en tilstandsvurdering på renden. Konklusion er, at renden skal renoveres snarest muligt, da der er risiko for, at betonelementerne styrter sammen grundet betonbækkets stedvis meget dårlige tilstand. Dette betyder blandt andet, at forvaltningen ikke må slå græs oven over renden.

Som følge af de to skybrud, der skete over sensommeren 2024, har Frederiksberg Forsyning konstateret forværringer på standen af renden, og Frederiksberg Forsyning ønsker derfor hurtigst muligt at erstatte den, både af hensyn til risikoen for parkbrugerne, driften og for at sikre dens funktion i forhold til bortledning af vand.

Frederiksberg Forsyning vurderer, at en egentlig renovering af renden er uhensigtsmæssig, da dens nuværende udformning er utidssvarende, og fordi det ikke kan lade sig gøre at renovere den uden opgravning af den nuværende rende. Det foreslås derfor, at renden erstattes af en ny ledning, der som minimum har samme kapacitet som Grøndalsrenden (se bilag 1).

Placeringen af den nye ledning skal ske, så der sker mindst muligt skade på den fredede Grøndalseng og de store træer. Det er derfor hensigten, at den nye ledning placeres primært i den eksisterende sti. Den nuværende rende vil blive fjernet, hvor det er muligt uden at skade bevaringsværdige træer. Hvor det ikke kan lade sig gøre fyldes op fra siden under træerne.

Der har været holdt indledende møde med forvaltningen, hvor området blevet gennemgået, og der også blev drøftet løsninger for at passe bedst muligt på den eksisterende beplantning i området.

Projektet koordineres tæt med det fælleskommunale klimatilpasningsprojekt Grøndalsparken, hvor Grøndalsengen også er udpeget som et af de områder, der i fremtiden skal håndtere skybrudsvand.

Forvaltningens vurdering

Forvaltningen vurderer, at Grøndalsrenden bør erstattes hurtigst muligt af sikkerhedsmæssige hensyn, og at den foreslåede løsning med en ny, tidssvarende ledning løser udfordringerne med store vandmængder under kraftig regn.

Økonomi

Frederiksberg Forsyning dækker udgifterne hertil, så der er ikke økonomiske udgifter for kommunen i forbindelse med sagen.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Miljø- og Trafikudvalget

Bilag

Bilag 1 - Grøndalsledningen

Punkt 9: Bevilling af natur- og trafiklegeplads på Bispeengen - Budget 2025

04.03.00-G01-71-24

Resume

I Budget 2025 blev det vedtaget at etablere en natur- og trafiklegeplads ved Bispeengen med cykelbane omkring. Det foreslås at vælge beplantning og legepladsmaterialer, der giver en stor oplevelsesværdi for brugerne. I denne sag søges der om anlægsbevilling, ligesom udvalget orienteres om proces for udbud og etablering af legepladsen.

Beslutning

Miljø- og Trafikudvalget indstiller,

1. at der meddeles anlægsbevilling på 1,5 mio. kr. til anlæg af naturlegeplads ved Bispeengen finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2025.
2. at proces for udbud tages til efterretning.

Indstilling

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

1. at der meddeles anlægsbevilling på 1,5 mio. kr. til anlæg af naturlegeplads ved Bispeengen finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2025.
2. at proces for udbud tages til efterretning

Sagsfremstilling

Der er i Budget 2025 vedtaget etablering af en natur- og trafiklegeplads ved Bispeengen. I budget 2025 fremgår følgende:

"Der afsættes 1,5 mio. kr. til etablering af en ny, offentlig tilgængelig natur- og trafiklegeplads ved Bispeengen for enden af Munkensvej. Foruden grønne elementer skal legepladsen indeholde en mulighed for, at børn på mindre cykler og løbehjul kan motionere og træne trafikfærdigheder."

Der søges i denne sag bevilling til anlæg af natur- og trafiklegepladsen ved Bispeengen. Se kort over området i bilag 1.

Der søges anlægsbevilling på 1,5 mio. kr. til projektering og anlæg.

Udgifter til anlæg og indkøb af redskaber:

- Naturlegeplads: 1,2 mio. kr.
- Cykelbane: 300.000 kr.

De afledte driftsomkostninger for projektet forventes at beløbe sig til ca. 31.000 kr. pr. år. (afhængigt af designet) Denne udgift er indarbejdet i budget 2025

For en projektering- og anlægsudgift på 1,5 mio. kr. kan der etableres 500 m² legeplads og en integreret cykelbane. Dette suppleret af en robust beplantning, som giver indtryk af en naturoplevelse. Legepladsens elementer, redskaber og udtryk udformes som en naturlegeplads med stor oplevelsesværdi (se bilag 2). Cykelbanen tilbyder mulighed for motorisk træning for alle aldersgrupper og inkluderer en mulighed for at træne cykelegenskab i sikre rammer.

Udbudsproces

Udbuddet gennemføres som et underhåndsbud i henhold til lovbekendtgørelse nr. 1410. Der indbydes 3 tilbudsgivere til at byde på opgaven. Udbuddet forventes gennemført fra februar 2025, så legepladsen kan etableres og stå klar september/oktober 2025.

Forvaltningens vurdering

Forvaltningen vurderer, at der ved en bevilling af de allerede afsatte midler i Budget 2025 til en naturlegeplads ved Bispeengen vil blive etableret en naturlegeplads med robust beplantning og stor oplevelsesværdi.

Økonomi

Såfremt indstillingen tiltrædes, meddeles der anlægsbevilling på 1,5 mio. kr. til anlæg af naturlegeplads ved Bispeengen finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2025.

De forventede afledte driftsudgifter på ca. 31.000 kr. pr. år. er indarbejdet i budget 2025.

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke

Behandling

Miljø- og Trafikudvalget, Magistraten, Kommunalbestyrelsen

Bilag

Bilag 1 - Områdeoversigt_Bispeengen

Bilag 2 - Projektbeskrivelse - Naturlegeplads Bispeengen

Bevillingsskema - Natur- og trafiklegeplads ved Bispeengbuen

Punkt 10: Høring om Københavns Kommunes planer om etablering af stofindtagelsesrum ved Hillerødgade 62-64

00.00.00-K04-1-24

Resume

Frederiksberg Kommune har modtaget en høring fra Københavns Kommune vedrørende placeringen af et stofindtagelsesrum i Hillerødgade. Placeringen indebærer, at den straffri zone, som Københavns Politi lægger i en radius rundt om stofindtagelsesrummet, omfatter en lille del af Frederiksberg. Københavns Politi vurderer ikke, at placeringen af stofindtagelsesrummet vil påvirke tryghedsbilledet på Frederiksberg. Forvaltningen anbefaler på den baggrund, at Frederiksberg Kommune ikke har bemærkninger til placeringen, men at Københavns Kommune opfordres til at sikre, at de nødvendige affaldsforanstaltninger er til stede.

Beslutning

Miljø- og Trafikudvalget godkendte høringssvaret til Københavns Kommune.

Indstilling

Forvaltningen indstiller at Miljø- og Trafikudvalget godkender høringssvaret til Københavns Kommune.

Forvaltningen indstiller at Socialudvalget tager høringssvaret til Københavns Kommune til efterretning.

Sagsfremstilling

Frederiksberg Kommune har den 29. november 2024 modtaget en høring fra Københavns Kommune om placeringen af et stofindtagelsesrum, som Københavns Kommune ønsker at etablere på Hillerødgade 62-64 i tilknytning til Kirkens Korshærs herberg beliggende samme sted. Høringsbrevet er vedlagt i bilag 1. Københavns Kommune er orienteret om, at Frederiksberg Kommune ikke har mulighed for at besvare høringen inden for den frist, der fremgår af høringsbrevet.

Frederiksberg Kommune skal høres forud for Københavns Kommunes ansøgning til Indenrigs- og Sundhedsministeriet om etableringen, da Københavns Politi i forbindelse med stofindtagelsesrummet vil udpege en straffri zone, som vil omfatte en mindre del af Frederiksberg. I denne zone vil brugere på vej til og fra stofindtagelsesrummet i visse tilfælde ikke blive straffet for besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug. Placeringen af stofindtagelsesrummet og den deraf afledte straffri zone kan ses i bilag 2.

Høringssvaret fra Frederiksberg Kommune vil især kunne vedrøre placeringen, men kan også omfatte andre forhold, såsom åbningstider, kapacitet, faciliteter samt stoftyper, der kan indtages i rummet. Frederiksberg Kommune bliver ikke hørt over området for den straffri zone, som er udpeget af politiet, idet den blot er en følge af placeringen af stofindtagelsesrummet. Udkast til Frederiksberg Kommunes høringssvar er vedlagt i bilag 3.

Det er vanskeligt at vurdere, hvorvidt et stofindtagelsesrum i Hillerødgade vil medføre et øget renholdelsespres for Frederiksberg Kommune, og derfor opfordrer forvaltningen i sit høringssvar Københavns Kommune til at sikre, at der er de nødvendige affaldsforanstaltninger til stede ved og i området omkring stofindtagelsesrummet.

For så vidt angår trygheden i byrummet har forvaltningen anmodet Københavns Politi om en konkret vurdering. Københavns Politi vurderer i den forbindelse "...at placeringen af et stofindtagelsesrum ved Herberget beliggende på Hillerødgade 64, ikke umiddelbart vil påvirke tryghedsbilledet på Frederiksberg eller på anden vis give udfordringer", jvf. høringssvaret fra Københavns Politi i bilag 4.

Forvaltningen lægger i høringssvaret vægt på, at den straffri zone ikke går ind i området omkring Bispeengbuen, hvor der i dag er mange aktiviteter for unge samt, at den kommende legeplads ved Munkensvej ligeledes ligger uden for den straffri zone.

Generelt bidrager stofindtagelsesrum også til et tryggere nærmiljø ved at tilbyde brugerne et sikkert og sterilt sted, væk fra gaden, så stoffer ikke indtages i offentlige områder som fx trappeopgange, gårde mv. Endvidere fungerer stofindtagelsesrum som skadesreducerende tiltag, hvor stofmisbrugere, herunder også frederiksbergborgere, kan indtage stoffer under faglig overvågning og vejledning i et sikkert og værdigt miljø.

Forvaltningen vil endvidere være opmærksomme på at følge trygheden i området via samarbejdet med politiet, og vil i den forbindelse indgå en dialog med politiet om øget fokus på området, hvis der skulle vise sig behov for det. Forvaltningen vil endvidere sikre, at cityassistenterne er ekstraordinært observante i området i deres funktion som tryghedsvagter og foretage de nødvendige ekstra rundringer efter behov.

Økonomi

Sagen har ingen bevillingsmæssige konsekvenser.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Miljø- og Trafikudvalget, Socialudvalget

Bilag

Bilag 1. Høring ved Frederiksberg Kommune om etablering af stofindtagelsesrum ved Hillerødgade 62-64

Bilag 2. Kort over straffri zone til stofindtagelsesrum på Hillerødgade

Bilag 3. Høringssvar

Bilag 4. Københavns Politis svar på høring vedrørende Københavns Kommunes placering af stofindtagels

Punkt 11: Godkendelse af skybrudsprojekt på Nis Lorenzens Vej/ Christian Paulsens Vej/Lauritz-Jensens Plads

05.01.00-P20-23-24

Resume

Projektforslag for Lauritz-Jensens Plads, Nis Lorenzens Vej og Christian Paulsens Vej fremlægges med denne sag til udvalgenes godkendelse. Projektets formål er at reducere oversvømmelser og at opgradere området, så Lauritz-Jensens Plads fremstår mere grøn med flere opholdsmuligheder samtidig med, at trygheden på pladsen styrkes. Med denne indstilling disponeres desuden 1,5 mio. kr. af puljen til byfornyelse og områdefornyelse, der anvendes til forskønnelse af Lauritz-Jensens Plads.

Beslutning

Miljø- og Trafikudvalget indstiller, at projektforslaget for Lauritz-Jensens Plads, Nis Lorenzens Vej og Christian Paulsens Vej godkendes.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Miljø- og Trafikudvalget,

at projektforslaget for Lauritz-Jensens Plads, Nis Lorenzens Vej og Christian Paulsens Vej godkendes.

Forvaltningen indstiller til Klima-, Plan og Boligudvalget,

1. at projektforslaget for Lauritz-Jensens Plads, Nis Lorenzens Vej og Christian Paulsens Vej godkendes - og
2. at der meddeles anlægsbevilling på 1,5 mio. kr. til renovering af Lauritz-Jensens Plads finansieret af puljen til byfornyelse og områdeudvikling i 2025.

Sagsfremstilling

Klimatilpasningsprojekt for Nis Lorenzens Vej og Christian Paulsens Vej og områdeudviklingsprojektet for Lauritz-Jensens Plads tænkes sammen med det formål, at udvikle kvarteret til både at kunne håndtere regnvand og få et kvalitativt løft.

På Kommunalbestyrelsens møde den 5. december 2022 blev Skybrudspakke 2023 behandlet. Der blev i den forbindelse besluttet at igangsætte et klimatilpasningsprojekt ved Lauritz-Jensens Plads, Nis Lorenzens Vej og Christian Paulsens Vej. Derudover besluttede Bolig- og Ejendomsudvalget, By- og Miljøudvalget, Socialudvalget og Sundheds- og Forebyggelsesudvalget d. 3. juni 2019 at igangsætte Områdeudvikling Finsensvej Vest. Områdeudviklingen har bl.a. til formål at udvikle kvarteret ved Christian Paulsens Vej til et velfungerende boligområde, hvor kvarteret fornyes med både fysiske- og sociale indsatser og hvor attraktive byrum skaber rammer for fællesskab om møder på tværs af brugergrupper i kvarteret.

Lauritz-Jensens Plads, der ligger langs Christian Paulsens Vej og Nis Lorenzens Vej, fremstår nedslidt og består primært af flisebelægning, få nedslidte opholdsmøbler og kirsebærtræer, hvoraf enkelte mistrives. Med projektforslaget gøres pladsen mere grøn, der skabes bedre tilgængelighed, mulighederne for ophold øges og trygheden på stedet styrkes.

Projektet indeholder en gangsti med en række pullertlamper, der oplyser sti og byrum. Eksisterende høje belysningsmaster bevares med nye LED-lyskilder således, at der samlet bliver en mere tryghedsskabende belysning. Der etableres bænke, borde-bænkesæt samt en stor cirkulær bänk om et eksisterende træ mod vest. Borde-bænkesættene udformes så kørestolsbrugere kan bruge bordene, og der etableres niveaufri adgang fra vej til plads. Alle eksisterende parkeringspladser bibeholdes.

Bæredygtighed og genanvendelse

I udarbejdelsen af projektforslaget har der været fokus på bæredygtighed, og der genbruges derfor fliser og betonplint til bänk. Dele af pladsens belægning bliver liggende som i dag. Det betyder, at der ikke bruges ressourcer og dermed øget CO₂-udledning på dels omlægning af fliser, men også at de underliggende gruslag.

Klimatilpasning

Overfladevand fra vejen opsamles og ledes via et nyt overløb til det nye underjordiske bassin under Frederiksberg Idrætspark. Det giver således en bedre udnyttelse af bassinkapaciteten her. Projektet afhjælper under store regnhændelser oversvømmelse på især FFB's beboelsesejendomme mellem Finsensvej og Christian Paulsens Vej.

Bynatur og Biodiversitet

I projektforslaget bliver biodiversiteten øget ved etablering af større plantebede med flere og forskellige typer af træer, enkelte buske og en tæt bund af blomstrende stauder og bunddække. Beplantningen vil fremstå visuelt åben således, at trygheden på pladsen bliver prioriteret. Bedene vil udgøre 30 % af arealet og befæstelsesgraden vil dermed mindskes med 25 %. De tre eksisterende kirsebærtræer, der mistrives, fjernes, og der forventes plantet 12 nye træer. Projektområdets nuværende biofaktor er udregnet til 0,35 som øges til 0,74 med projektforslaget svarende til en fordobling af biofaktoren. Den øgede biofaktor sker især som følge af plantering af 12 nye træer og anlæg af stauedebede, hvor der ellers er flisebelægning i dag. Disse tal, og udregningerne bag, fremgår af bilag 3 - Biofaktorberegning.

Af de 5 nye træarter, der plantes med projektet, er skovfyr hjemmehørende i Danmark. Akselrøn, rødeg og bærmispel er hjemmehørende i det nordligt tempererede klimabælte (Mellemeuropa og Nordamerika). I de senere år har Danmark oplevet flere tørre somre og lange våde vintre, hvorfor forvaltningen løbende ser på, hvordan der kan sikres en levedygtig træbestand i fremtiden ud fra de skiftende klimatiske forhold – f.eks. ved at vælge hjemmehørende arter i det nordlig tempererede klimabælte.

I det foreslåede plantevalg er der lagt vægt på stor årstidsvariation med bær, blomst og efterårsfarver, der skal bidrage til et visuelt og æstetisk løft i et byrum, der i dag fremstår slidt, gråt og afgrænset af trådhegn og krat. Rødeg, der er valgt efter træets røde efterårsfarve, kan dog eventuelt erstattes af vintereg, der er hjemmehørende i Danmark. Endvidere kan magnolie erstattes af hæg, der er hjemmehørende i Danmark.

Borgerdialog

Der er blevet afholdt to åbne dialogarrangementer på Lauritz-Jensens Plads – ét i foråret 2024 og ét i efteråret 2024, hvor lokale borgere og aktører har set projektet og bidraget med lokal viden og inspiration. Derudover er afdelingsbestyrelsen i den almene boligafdeling Havremarken (Frederiksberg Forenede Boligselskaber) inddraget, da Lauritz-Jensens Plads ligger i forlængelse af Havremarkens bebyggelse.

Projektforslaget har været tilgængeligt til kommentering på "Bliv Hørt" på Kommunens hjemmeside. Der er kommet i alt 3 høringsvar, som alle overordnet er positive over for forslaget. Høringsvarene har fokus på belysning, tryghed, rum til samtale og tilgængelighed. Høringsvar er vedlagt som bilag 4.

Handicaprådet er i sit høringsvar betænkelige ved højbede med beplantning i forhold til at kunne orientere sig, og at der kan være tilgængeligheds-udfordringer ved løvfald. Hertil bemærker forvaltningen at bedene ikke etableres som højbede, men i niveau med flisebelægningen. Der er valgt en beplantning, der er lysåben og giver begrænset løvfald. Der bliver mulighed for at se over eller på tværs af beplantningen. Det vurderes derfor, at det vil være forholdsvis overskueligt at orientere sig også fra en kørestol. Rådets øvrige bemærkninger forsøges i høj grad imødekommet og indarbejdet i projektet.

Seniorrådet har i sit høringsvar fokus på tryghedsskabende tiltag og tilgængelighed, hvilket forvaltningen vurderer bliver prioriteret og imødekommet i projektet.

Derudover har borgere, en række råd, boligselskaber, politi samt andre interessenter været inviteret til give bemærkninger og input til projektet. Borgerne efterspørger generelt mere bynatur på Lauritz-Jensens Plads og udtrykker en opmærksomhed omkring tryghed og mere belysning.

By-, Kultur og Miljøområdets vurdering

By-, Kultur og Miljøområdet vurderer, at projektforslaget for klimatilpasning og forskønnelse af Lauritz-Jensens Plads både formindsker risikoen for oversvømmelser under store regnhændelser og forskønner kvarteret med mere bynatur, opholdsmuligheder og tryghedsskabende belysning.

Økonomi

På Kommunalbestyrelsens møde den 5. december 2022 blev Skybrudspakke 2023 behandlet. Der blev i den forbindelse afsat og frigivet 2.231.000 kr. takstfinansieret og 558.000 kr. skattefinansieret midler til Nis Lorensens Vej, og 5.354.000 kr. takstfinansieret og 1.116.000 kr. skattefinansieret midler til Christian Paulsens Vej. Det vil sige, at der i alt er frigivet 7.585.000 kr. på takstområdet og 1.674.000 kr. på skatteområdet. Ud over de afsatte midler søges der om anlægsbevilling på 1.500.000 kr. finansieret af puljen til byfornyelse og områdefornyelse.

Der er 7,92 mio. kr. til rådighed i puljen for byfornyelse og områdefornyelse i 2025. Såfremt indstillingen tiltrædes, disponeres 1,5 mio. kr. af denne pulje til Områdeudvikling Finsensvej Vest. Der meddeles anlægsbevilling på tilsvarende beløb.

Der er, som overslag, afsat 100 t. kr. årligt til afledte driftsomkostninger vedr. dette projekt under Miljø- og Trafikudvalget. Driftsomkostningerne vil blive endeligt opgjort, når projektet er afsluttet.

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke

Behandling

Miljø- og Trafikudvalget, Klima-, Plan- og Boligudvalget, Magistraten og Kommunalbestyrelsen

Bilag

Bilag 1 Plantegning af Lauritz-Jensens Plads

Bilag 2 Rapport - Projektforslag for Lauritz-Jensens Plads

Bilag 3 Biofaktorberegning

Bilag 4 høringsvar

Bevillingsskema puljeudmøntning Områdeudvikling Finsensvej

Punkt 12: Opfølgning på kunstgræsbaner

05.01.00-P20-10-22

Resume

Som opfølgning til sag om kunstgræsbaner i Kultur- og Fritidsudvalget og Trafik- og Miljøudvalget den 21. oktober 2024 følger med denne sag en opfølgning - herunder med en vurdering af kommunens juridiske handlemuligheder ift. banen på Frederiksberg Stadion samt en overordnet vurdering af, hvordan kommunen er stillet i forhold til de øvrige baner. Endelig præsenteres en evaluering af processen omkring banen på Frederiksberg Stadion, samt anbefalinger for håndtering af infillsmateriale i fremadrettede projekter.

Beslutning

Miljø- og Trafikudvalget vedtog,

1. at opfølgningen på sag om kunstgræsbaner tages til efterretning,
2. at der ikke foretages yderligere juridiske handlinger på sagen, og
3. at der fremadrettet foretages ekstra kontrolforanstaltninger og et udvidet analyseprogram i forhold til kunstgræsbanerne, jf. beskrivelsen i sagen.

Indstilling

Forvaltningen indstiller,

1. at opfølgningen på sag om kunstgræsbaner tages til efterretning,
2. at der ikke foretages yderligere juridiske handlinger på sagen, og
3. at der fremadrettet foretages ekstra kontrolforanstaltninger og et udvidet analyseprogram i forhold til kunstgræsbanerne, jf. beskrivelsen i sagen.

Sagsfremstilling

Ved skriftlig votering i sag om "Status på kunstgræsbaneprojekt" vedtog Kultur- og Fritidsudvalget og Trafik- og Miljøudvalget den 21. oktober 2024, at det eksisterende gummigranulat i stadionbanen i Frederiksberg Idrætspark skulle genanvendes med henvisning til, at de igangsatte eksterne undersøgelser bl.a. viser, at blandingsmaterialet ligger under EU's grænseværdier og med stor sandsynlighed ikke stammer fra genanvendelse af gummi fra bildæk. Derudover blev det besluttet, at der skulle udarbejdes en vurdering af de juridiske handlemuligheder, og et perspektiv ift. kommunens øvrige kunstgræsbaner.

Denne opfølgende sag indeholder en vurdering af kommunens juridiske handlemuligheder ift. banen på Frederiksberg Stadion samt en overordnet vurdering af, hvordan kommunen er stillet ift. de øvrige baner. Endelig præsenteres en evaluering af processen omkring banen på Frederiksberg Stadion, samt anbefalinger for håndtering af infillsmateriale i fremadrettede projekter.

Vurdering af juridiske handlemuligheder vedr. banen på Frederiksberg Stadion

Forvaltningen har gennemgået og vurderet udbuds- og kontraktgrundlaget for etableringen af boldbanen på Frederiksberg Stadion (2013). Det er konstateret, at udbudsmaterialet stiller krav om, at banen etableres med "industrigummi". Denne betegnelse dækker efter det oplyste over flere granuler, som ikke nødvendigvis er EPDM. Kravet om industrigummi udelukker dog efter det oplyste brug af bildæk, da bildæk ikke består af ren industrigummi. Kommunen har derimod ikke specifikt stillet krav om brug af EPDM-granulat.

Det er derfor vurderingen, at der ikke "på bagkant" kan forlanges brug af EPDM-granulat af den entreprenør, som etablerede banen. Forvaltningen indstiller derfor, at der ikke foretages yderligere i den forbindelse. I forbindelse med genopfyldningen af banen i 2018 har kommunen krævet, at der (udelukkende) anvendes EPDM-granulat. Der er dog ikke noget, som tyder på, at den registrerede SBR-granulat nødvendigvis stammer fra genopfyldningen – men kunne netop stamme fra etableringen, hvor der ikke udtrykkeligt blev krævet EPDM-granulat – og det vil i øvrigt være meget vanskeligt for kommunen at bevise, at SBR-granulatet skulle stamme fra genopfyldningen.

Forvaltningen indstiller derfor, at der ikke foretages yderligere over for den leverandør, som i 2018 genopfyldte banen.

Forvaltningens juridiske notat vedrørende ovenstående er vedlagt som Bilag 1. Forvaltningen har indhentet en "second opinion" af vurderingen hos Horten, som har tilkendegivet, at de er enige i notatets konklusioner og anbefalinger. Hortens notat herom vedlægges som Bilag 2.

Vurdering af de juridiske handlemuligheder vedr. de øvrige baner

For så vidt angår kommunens juridiske handlemuligheder ift. de øvrige boldbaner, skal der tages udgangspunkt i de samme retningslinjer som for banen på Frederiksberg Stadion. Det vil sige, at det dels skal vurderes, hvilke krav kommunen har stillet i udbuds- og kontraktgrundlaget, ligesom der – på grund af den tid, der er forløbet siden hhv. etablering og genopfyldning – skal foretages en vurdering af, om evt. krav måtte være forældet. Der henvises nærmere til gennemgangen af forældelsesreglerne i forvaltningens notat i Bilag 1.

Etableringen hhv. genopfyldningerne af de øvrige baner fordeler sig som følger:

Kategori	Bane	Etablering	Genopfyldt	Renovering (ny bane)
1	Bane 3, 6 og 9	2006	2017 2022	2016
	Nandrupsvej	2010	2018	–
2	Bane 1-2 + pødebaner	2012	2017	2023
3	Bane 4, 5, 7, 8, 10-11 (skybrudsbaner)	2019	2023	–

Kategori 1: Banerne 3, 6 og 9 samt banen på Nandrupsvej

Banerne er etableret i 2006 og 2010, dvs. banerne forudsættes her at være udbudt og etableret på samme måde som Frederiksberg Stadion, altså med krav om brug af granulat fra industrigummi (hvilket udelukker bildæk), men omvendt ikke specifikt med krav om EPDM-gummi. Det betyder tilsvarende, at kommunen ikke kan rejse krav om brug af EPDM-gummi "på bagkant" imod de entreprenører, som har etableret banerne. Da det er mere end 10 år siden, at banerne blev afleveret, ville et krav mod entreprenørerne i anledning af etableringen i øvrigt være forældet.

Banerne er genopfyldt i 2017, 2018 og 2022. Forudsat at kommunen har stillet krav om brug af EPDM ved genopfyldningerne – og forudsat at det konstateres, at der ikke er anvendt EPDM – vil kommunen principielt kunne rejse krav vedrørende genopfyldningerne. Der er dog ikke noget, som tyder på, at der skulle være genopfyldt med andet end EPDM. Det vil i øvrigt efter forvaltningens opfattelse være meget vanskeligt at bevise, hvilket granulat der stammer fra etableringen (med et generelt krav om industrigummi) og genopfyldningen (med det specifikke krav om EPDM).

Forvaltningen anbefaler derfor, at kommunen ikke foretager sig yderligere vedrørende genopfyldningerne af disse baner.

Kategori 2: Bane 1, 2 og pødebaner

For så vidt angår etableringen og genopfyldningen af disse baner henvises til vurderingen under kategori 1. Samme vurdering gør sig gældende for disse baner.

Banerne blev renoveret i 2023. Siden forvaltningen udarbejdede det som bilag 1 vedlagte notat har forvaltningen gennemgået det kvalitetssikringsmateriale, som entreprenøren afleverede i forbindelse med renoveringsopgaven (i form af ordrenotaer fra leverandøren af gummigranulat). Iflg. de ordrenotaer har entreprenøren benyttet EPDM-granulat ifm. renoveringen. Forvaltningen anbefaler derfor, at kommunen ikke foretager sig yderligere vedrørende genopfyldningerne af disse baner.

Kategori 3: 4, 5, 7, 8, 10 og 11 (skybrudsbaner)

Siden udarbejdelsen af forvaltningens interne notat (bilag 1) har forvaltningen gennemgået udbuds- og kontraktgrundlaget for skybrudsbanerne.

I udbudsmaterialet (arbejdsbeskrivelsen) stiller kommunen følgende krav til granulatet: "Gummigranulat - EPDM, typer af renere gummi eller polyurethan-coated (PU) SBR. SBR skal være kontrolleret, europæisk SBR gummi, granulat 2 – 8 mm."

Banerne blev delafleveret i august 2019, og endeligt afleveret i januar 2020. Det kan konstateres, at der ved afleveringsprotokollen for delafleveringen er reklameret over, at der "mangler at blive tilkørt ca 100 tons EPDM infill", hvilket indikerer, at entreprenøren enten selv har valgt infill med EPDM – selvom udbuddet giver valgfrihed mellem EPDM og "ren" SBR – eller at det senere end udbuddet mellem parterne er aftalt, at der skal benyttes EPDM. Iflg. protokollen skulle denne granulat udlægges i oktober 2019.

Entreprenørens evt. mangelsansvar ophører som udgangspunkt 5 år efter afleveringen, dvs. i august 2024. I den endelige afleveringsprotokol for banerne (januar 2020) er det dog aftalt at forlænge ansvaret frem til 22. januar 2025 – uden at det dog udtrykkeligt kan udledes af protokollen, om det også vedrører forholdet vedrørende granulat.

Det ville derfor umiddelbart være muligt at reklamere over for entreprenøren, hvis det måtte konstateres, at kravene til granulat ikke er opfyldt. Der er dog ikke noget, som tyder på, at udbudskravene ikke er opfyldt, hvorfor forvaltningen indstiller, at der ikke reklameres over for entreprenøren og at granulatet følgelig heller ikke testes.

Tilsvarende gælder det ift. genopfyldningen af banerne (i 2023), at der fortsat ville kunne reklameres, hvis en undersøgelse måtte vise, at der ikke er leveret den bestilte granulat. Det er dog meget vanskeligt at påvise, hvilket granulat, som stammer fra etableringen hhv. genopfyldningen.

Evaluering af processen omkring banen på Frederiksberg Stadion, samt anbefalinger for fremadrettede projekter

I forbindelse med etableringen af kunstgræsbanen på Frederiksberg Stadion modtog Frederiksberg Kommune via rådgiver i begyndelsen af september resultater fra en analyse foretaget af firmaet Re-match, der varetager genanvendelsen af granulat i kunstgræsbaner. Analyseresultaterne viste, som anført ovenfor, at stadionbanen mod forventning indeholdt en blanding af gummigranulat af typen SBR og EPDM. Frederiksberg Kommune har ved tidligere anlægsprojekter af kunstgræsbaner samarbejdet med Re-match omkring genanvendelse af granulatet, men lignende analyseprogrammer har ikke tidligere været præsenteret. Det var således nyt med analyser af infillsmaterialet, hvilket i modsætning til tidligere projekter gjorde kommunen opmærksom på, at infillsmaterialet ikke var som ventet med EPDM- eller industrigummi.

Denne nye viden i forbindelse med det konkrete projekt skabte usikkerhed omkring potentiel "sundhedsfare", men også i forhold til anlægsøkonomien, hvor en investering i ny og "ren" EPDM-granulat, samt bortskaffelse af den gamle granulat ville fordyre projektet

med ca. 1,3 mio. kr. Endelig var der usikkerhed omkring det tidmæssige ift. om anlægsprojektet kunne gennemføres i efteråret, hvis der var behov for investering i ny granulat.

På baggrund Teknologisk Institut analyse af granulatet blev det vurderet, at der er en meget lav sundhedsmæssig risiko forbundet med at spille på kunstgræsbanen, og den eksisterende gummigranulat i Frederiksberg Idrætspark således kunne genanvendes. Der var derfor ikke behov for investering i ny EPDM-granulat, og anlægsprojektet kunne gennemføres nogenlunde indenfor den oprindelige tidsplan.

Etableringen af kunstgræsbanen på Frederiksberg Stadion har imidlertid tydeliggjort et behov for et mere uddybende og præcist kendskab til den anvendte granulattype, samt granulatets sammensætning og miljømæssige påvirkning.

I den forbindelse er det forvaltningens indstilling, at i så fald det eksisterende granulat i fremtidige projekter ønskes genanvendt, skal leverandøren via laboratorietest dokumentere granulatindholdets sammensætning. Derudover at alle kunstgræsbanerne fremadrettet analyseres ud fra samme udvidede analyseprogram, som fremgår af tilslutningstilladelsen for alle banerne ved JJV. Dette med effekt fra 2025.

Som det fremgår af ovenstående juridiske vurdering og uddybende i Bilag 1, er det sandsynligt, at der også kan opleves en blanding af granulatmateriale i flere af de øvrige kunstgræsbaner på Frederiksberg. Det er dog forvaltningens vurdering, at granulatet med overvejende sandsynlighed er af typen EPDM-gummi eller anden industriel gummi, og ikke gummigranulatet produceret af bildæk. Det betyder, at forvaltningen vurderer, at der også for de øvrige baner er en meget lav sundhedsmæssig risiko forbundet med at spille på banerne, og det er derfor indstillingen, at udskiftningen af kunstgræsbanerne fortsat sker i henhold til Facilitetsstrategi for Idræt, samt er der sker en konkret og rettidig vurdering i forbindelse med de enkelte anlægsprojekter.

Næste kunstgræsbaneprojekt vedrører banen på Nandrupsvej Idrætsanlæg. I forhold til Nandrupsvej Idrætsanlæg, hvor især rugby- og fodboldaktivitet optager tiden på banen, vil anbefalingen formentlig fortsat være brug af gummigranulat, og således genanvendelse af den eksisterende granulat. Dette skal naturligvis undersøges ifm. projekteringen. I overvejelserne heraf indgår ligeledes et perspektiv omkring bæredygtige valg idet, at omkring 90% af granulatet kan genanvendes, når banen renoveres. Forvaltningen vil udarbejde en særskilt sag herom i foråret 2025.

Økonomi

Ingens økonomiske konsekvenser som følge af denne sag.

Borgmesterpåtegning

nej

Behandling

Kultur- og Fritidsudvalget, Miljø- og Trafikudvalget

Bilag

Bilag 1 - Forvaltningens indledende vurdering af handlemuligheder

Bilag 2 - Hortens svar til forvaltningens vurderinger

Punkt 13: Forslag til beslutning fra rådmand Thyge Enevoldsen om at udfase kunstgræsbaner med gummigranulat

04.00.00-G01-9-24

Resume

Kommunalbestyrelsen oversendte den 17. juni 2024 følgende forslag fra rådmand Thyge Enevoldsen om at udfase kunstgræsbaner med gummigranulat. I sagen følger forvaltningens bemærkninger.

Beslutning

Miljø- og Trafikudvalget tog sagen til orientering.

Indstilling

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller til Kultur- og Fritidsudvalget,

- at beslutningsforslaget forkastes, idet forvaltningen løbende følger udviklingen på området og gør status i fremtidige opdateringer af Facilitetsstrategi for idræt, ligesom mulighederne vil belyses i den løbende fremlæggelse af konkrete anlægsprojekter - næste gang i foråret 2025 vedr. den planlagte renovering af idrætsanlægget på Nandrupsvvej i 2026.

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller til Miljø- og Trafikudvalget,

- at sagen tages til orientering.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen oversendte den 17. juni 2024 følgende forslag fra rådmand Thyge Enevoldsen om at udfase kunstgræsbaner med gummigranulat:

"Det foreslås, at der udarbejdes en plan for udskiftning af de kommunale kunstgræsbaner, der bruger gummigranulat, med baner af andre typer, f.eks. naturgræsbaner eller hybridbaner, således at alle baner er omlagt inden efteråret 2031.

Begrundelse:

Siden vedtagelsen af vedligeholdelsesplanen for de eksisterende idrætsfaciliteter på Frederiksberg i årsskiftet 2022/23 har EU vedtaget et forbud mod handel med gummigranulater til kunstgræsbaner. Vedtagelsen betyder, at der ikke må handles med granulatet efter sommeren 2031. En fornuftig beslutning om end overgangsperioden er længere end oprindeligt foreslået af EU's REACH-udvalg, fordi gummigranulatet forurener naturen med mikroplast. Der er tale om behov for store investeringer, som der skal skaffes plads til inden for anlægsloftet, ligesom der skal arbejdes med de konkrete alternativer til gummigranulat-baserede baner. Derfor er der behov for, at der allerede nu udarbejdes en opdatering af denne del af den gamle plan."

Forvaltningens bemærkninger til forslaget

I forhold til vedtagelsen i EU er der tale om et forbud - gældende fra 2031 og i hele EU - mod import, markedsføring og salg af gummigranulat, der bruges som infill eller granulat på kunstgræsbaner. Det vil sige, at fra 2031 bliver forbudt at købe, sælge og markedsføre granulat af mikroplast/gummi. Der er ikke tale om et decideret forbud mod kunstgræsbaner, hvorfor der ikke er krav om at alle kommunens 13 kunstgræsbaner er fuldt udfaset inden 2031. Når dette er sagt følger forvaltningen og Frederiksberg Idræt løbende udviklingen inden for kunstgræsbaner. Det gælder også i forhold til brugbare anlægs løsninger og mulige alternative infill-løsninger på området - både nu og i fremtiden.

Den løbende udskiftning af kunstgræsbanerne på Frederiksberg har gennem de seneste knap 5 år været planlagt i henhold til vedligeholdelsesplanen for kommunale idrætsfaciliteter. Vedligeholdelsesplanen opdateres løbende som en fast del af kommunens samlede Facilitetsstrategi for idræt, som senest blev taget til efterretning af Kultur- og Fritidsudvalget 19. august 2024.

Det bemærkes, at Kultur- og Fritidsudvalget i forbindelse med behandlingen i august 2024 vedtog, "at facilitetsstrategien ikke foregriber forslaget vedrørende omlægning af kunstgræsbaner med gummigranulat til andre typer baner, i forlængelse af EU's regler." Denne beslutning lå i naturlig forlængelse af beslutning om 1:1 renovering af kunstgræsbanen i Frederiksberg Idrætspark den 22. januar 2024, hvor følgende principbeslutning indgår i beslutningsprotokollen: "Udvalget er fortsat optaget af, at forvaltningen nøje følger udviklingen af underlag på kunststofbanerne."

Når vedligeholdelsesplanen for nuværende indeholder afsnit og anbefalinger i forhold til fremtidige "1:1 renoveringer" af eksisterende kunstgræsbaner på Frederiksberg, skyldes det, at det fortsat er forvaltningens vurdering, at kunstgræsbaner med gummiinfill for nuværende er den mest fordelagtige løsning, når dette ses i forhold til perspektiver omkring miljø, idrætsfunktionalitet og facilitetsudnyttelse.

Der vil blive gjort status i fremtidige opdateringer af Facilitetsstrategi for idræt, ligesom det vil indgå i den løbende fremlæggelse af konkrete anlægsprojekter - næste gang i foråret 2025 vedr. den planlagte renovering af idrætsanlægget på Nandrupsvvej i 2026.

De miljømæssige og funktionsmæssige perspektiver uddybes nedenfor.

Det miljømæssige perspektiv

Frederiksberg Kommune anvender ikke og har aldrig anvendt gummigranulat af genanvendte bildæk som infill på kunstgræsbanerne på Frederiksberg. Ud fra miljømæssige betragtninger er der derimod valgt anvendelse af såkaldt industriel gummi, hovedsageligt af typen EPDM-gummi, som har samme idrætsfunktionelle og brugsmæssige egenskaber, men som er et miljømæssigt og sundhedsmæssigt bedre alternativ.

Ligeledes er der til stadighed fra forvaltningens og FIU's side et stort fokus på inddæmning af uundgåelig mikroplast (både fra infill-granulatet og fra ødelagte græsstrå) fra kunstgræsbanerne på Frederiksberg. Således bliver en væsentlig del af banernes infill opsamlet i de riste, som er etableret ved samtlige ud- og indgange til banerne. Samtidig inddæmmes granulatet i forhold til de omkringliggende arealer som følge af de plint-, kant- og pladeafskærmninger, der er rundt om banerne. Hertil kommer, at driften (Frederiksberg Gartner- og Vejservice) har som praksis at rengøre maskiner (for gummigranulat) inde på selve banerne ligesom, at der via FIU løbende føres kampagner, der opfordrer brugerne og publikum til at skifte sko ved banerne og børste af efter at have betrådt og brugt banerne.

De nævnte tiltag betyder ikke, at der slet ikke forsvinder noget granulat uden for banerne, men denne mængde har vist sig væsentligt mindre end tidligere.

- Forsøgsordning med alternativt infill på pødebaner 2023-2025

Ifm. renoveringen i 2023 af kunstgræsbane 1 og 2 samt pødebanerne på Jens Jessens Vej (se kort i Bilag 1) blev igangsat en forsøgsordning med at prøve et alternativt infill-materiale på pødebanerne - i form af kork som infill i stedet for EPDM-gummi. Der trænes ikke så intenst eller spilles kampe på disse små baner (beliggende ved siden af bane 2), som det gøres på de øvrige 11-mands kunstgræsbaner på Jens Jessens Vej, hvilket åbner for en mulighed for at gennemføre et sådan forsøg.

Status på denne forsøgsordning på pødebanerne er, at den vil vare frem til foråret 2025. På denne måde vil den faglige evaluering bl.a. kunne forholde sig til de brugermæssige og driftsmæssige erfaringer fra to "vinterperioder". Forvaltningen vil - i tæt samråd med FIU og ekstern rådgiver tilknyttet projektet - evaluere forsøgsordningen, gøre status på alternativt infill i øvrigt og vende tilbage med en politisk sag herom i 2025. Som led heri vil der også blive indhentet faglige input, erfaringer og evalueringer fra projekter og forsøgsordninger med alternativt infill (herunder kork) i andre kommuner.

Eksempelvis kan nævnes, at man i Københavns Kommune er ved at gøre sig erfaringer med etablering af kunstgræsbaner med kork som infill-materiale samt etablering af kunstgræsbaner helt uden infill (non-infill-baner). De foreløbige erfaringer med baner med kork som infill taler bl.a. for rimelige idrætsfunktionelle egenskaber, men anvendelsen af baner med kork som infill-materiale udfordres, når det er kølligere vejr og især frost. Hertil kommer, at holdbarheden opleves kortere end baner med gummigranulat som infill-materiale.

Det funktionsmæssige perspektiv

Med ovenstående in mente er afsættet i arbejdet med fodboldbaner på Frederiksberg også at tilbyde gode, funktionelle og tidssvarende fodboldbaner til byens foreningsliv, skoler og stadig flere fodboldaktive - og gerne boldbaner, der kan bruges hele dagen og hele året rundt til både foreningsbrug og skolebrug - og således imødekomme det store og helårige brugerbehov herfor, som der er på Frederiksberg.

Således har alle kommunale fodboldbaner på Frederiksberg siden 2019 været anlagt med kunstgræs, og alle banerne er såkaldte 3. generations kunstgræsbaner med krav og certificeringer efter ønskede FIFA-godkendte standarder. Dette er for at sikre, at de er tilstrækkeligt sikkerhedsmæssigt forsvarlige, stødabsorberende og idrætsfunktionelt velegnede at spille på for børn og voksne - hele året og både til træning og kampe på såvel motionsniveau som eliteniveau.

Frederiksbergs fodboldbaner anvendes maksimalt i forhold til belastningsgrænsen. Der er i dag plads til omkring 7.000 aktive medlemmer af byens fodboldklubber, heraf primært børn og unge - og fortsat omkring 2.000 stående på venteliste i fodboldklubberne. Omlægningen i 2019 af 6 stk. 11-mands naturgræsbaner på Jens Jessens Vej til 6 stk. 11-mands kunstgræsbaner (sammmentænkt med skybrudsprojekt) betød ifølge FIU, at fodboldforeningerne kunne optage over 500 nye medlemmer. Her blev der etableret belysning til 3 af banerne, og med den seneste etablering af lys på halvdelen af banerne i retning mod Rådmand Steins Allé i efteråret 2024 ventes tallet at kunne øges yderligere.

Ud fra et idrætsfunktionelt og brugermæssigt perspektiv er det forvaltningens indstilling og vurdering, at en hel eller delvis tilbageføring til naturgræsbaner (og for den sags skyld hybridbaner) frarådes, da dette betydeligt vil begrænse det i dag udtalte behov og mulighederne for en helårlig brug af banerne, og som følge heraf ville have en forventet negativ effekt på byens fodboldklubber og antallet af fodboldspillere på Frederiksberg.

Forvaltningen følger løbende udviklingen inden for kunstgræsbaner. Det gælder også i forhold til brugbare anlægsløsninger og mulige alternative infill-løsninger på området - både nu og i fremtiden.

Økonomi

Sagen har ingen økonomiske konsekvenser.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Kultur- og Fritidsudvalget, Miljø- og Trafikudvalget, Magistraten og Kommunalbestyrelsen.

Bilag

Bilag 1 Oversigt kunstgræsbaner Jens Jessens Vej